

PÄIHTEET JA HÄMEENKYRÖLÄISTEN NUORTEN ELÄMÄNTILANNE 2007

Jarmo Nieminen
Kati Tuokkola

Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskus
Sosiaalikehitys Oy

Huhtikuu 2007

Alkusanat

Tämä tutkimus käsittelee hämeenkyröläisten nuorten päihteidenkäyttöä ja elämäntilannetta. Tutkimus on kohdennettu erityisesti 13-16 –vuotiaisiin peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaisiin. Vastaava tutkimus on tehty kolme kertaa aikaisemmin. Ensimmäinen tutkimus julkaistiin vuonna 1995, toinen vuonna 1999 ja kolmas vuonna 2003. Tutkimukset muodostavat sarjan, jonka avulla on mahdollisuus seurata nuorten päihteidenkäytössä ja elämäntilanteessa tapahtuneita muutoksia. Paikalliset havainnot nuorten päihteidenkäytöstä on suhteutettu myös yleisempiin trendeihin ja keskusteluihin.

Vuoden 2007 tutkimus ajoittuu mielenkiintoiseen vaiheeseen. Nuorten humalajuominen ja huumekeailut lisääntyivät 1990 –luvun lopulla. Tämän vuosikymmenen alkupuolella saatiin myönteisiä viestejä, jotka kertoivat kasvun pysähtymisestä. Samalla koettiin huolta tulevasta kehityksestä, sillä tiedossa oli alkoholin saatavuutta koskevia muutoksia vuonna 2004. Arveltiin, etteivät alkoholin matkustajatuonnin vapautuminen EU –maista ja kotimaiset hinnanalennukset ainakaan vähennä nuorten alkoholinkäyttöä.

Miten on hämeenkyröläisten nuorten kohdalla käynyt? Onko huumekeailuiden ja humalakuinen juomisen aleneva suunta, joka havaittiin neljän vuotta sitten tehdyssä tutkimuksessa, edelleen jatkunut vai oliko kyse väliaikaisesta ilmiöstä? Ovatko vanhempien asennoituminen tai nuorten elinolot muuttuneet? Muun muassa näihin kysymyksiin pyritään vuoden 2007 Päihteet ja nuorten elämäntilanne –tutkimuksessa vastaamaan.

Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskuksen vuonna 1995 käynnistämä tutkimus ja neljän vuoden välein tehty seuranta on tuottanut vertailutietoa nuorten päihteidenkäytöstä eri ajankohtina yli vuosikymmenen ajalta. Nuorten näkemysten ohella tutkimuksessa on tuotu esiin myös peruskoululaisten vanhempien näkemyksiä. Tutkimusten viestien pohjalta on myös käyty keskustelua ja pohdittu keinoja vaikuttaa asioihin. Toivomme, että tutkimus ja sen herättämä pohdinta osaltaan auttavat yhteisvastuun lujittamista ja osuvien toimenpiteiden löytämistä hämeenkyröläisten lasten ja nuorten hyvän tulevaisuuden turvaamiseksi.

Samoin kuin aikaisempina vuosina, on tutkimus tälläkin kertaa tehty Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskuksen ja Sosiaalikehitys Oy:n yhteistyönä. Tutkimuksen kustannuksista on vastannut Hämeenkyrön sosiaalilautakunta.

Kiitos kaikille tutkimukseen osallistuneille koululaisille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen. Kiitos - jälleen kerran - Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskukselle sekä Hämeenkyrön kouluille hyvästä yhteistyöstä.

Tampereella huhtikuussa 2007

Jarmo Nieminen

Kati Tuokkola

Tiivistelmä

Jarmo Nieminen ja Kati Tuokkola: Päähteet ja hämeenkyröläisten nuorten elämäntilanne. Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskus ja Sosiaalikehitys Oy. Huhtikuu 2007.

Tutkimus perustuu maaliskuussa 2007 hämeenkyröläisille peruskoululaisille ja heidän vanhemmilleen sekä vuonna 1989 syntyneille nuorille (17-18-vuotiaita) tehtyyn kyselyyn. Kysely osoitettiin yhteensä 963 henkilölle. Tutkimus kohdennettiin erityisesti 13-16-vuotiaisiin peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaisiin, joista koulutunnilla tehtyyn kyselyyn vastasi 87 %. Päähteiden käytön osalta yläasteen oppilaita verrataan myös kuudennen luokan oppilaisiin sekä jo peruskoulunsa päättäneisiin 17-18-vuotiaisiin nuoriin. Postikyselyyn vastasi 7.-9. luokkien oppilaiden vanhemmista 51 % ja vuonna 1989 syntyneistä nuorista 43 %.

Tutkimuksen tarkastelunäkökulmia ovat paitsi nuorten päihteiden käyttö ja sen muutokset myös lasten ja nuorten elämäntilanne yleisemminkin. Myös vanhempien näkemyksiä tuodaan tutkimuksessa esille. Tutkimus tehtiin nyt jo neljättä kertaa. Vuoden 2007 tuloksia on voitu verrata toteutustavaltaan vastaavien vuosina 1995, 1999 ja 2003 tehtyjen tutkimusten tuloksiin.

Alkoholi

Alkoholinkäyttö ja humalajuominen ovat hämeenkyröläisten nuorten keskuudessa nyt vähemmän yleisiä kuin 1990 –luvulla. Raittius on sen sijaan tullut suosituimmaksi. Vuosikymmenen vaihteessa peruskouluikäisten nuorten alkoholinkäytön yleistyminen pysähtyi. Tuore tutkimus osoittaa, että vuoden 2003 tutkimuksessa havaittu alkoholinkäytön ja humalajuomisen vähentyminen sekä päihdekokeilujen aloitustien nousu ovat jatkuneet. Vanhempien suhtautuminen peruskouluikäisten alkoholinkäyttöön on nyt kielteisempää kuin aikaisemmin.

Vuonna 1999 tehdyn tutkimuksen mukaan alkoholi- ja humalakokeilut olivat yleistyneet nuorimpien tutkimuksessa mukana olleiden koululaisten, iältään 11-12 –vuotiaiden kuudesluokkalaisten, keskuudessa. Neljä vuotta myöhemmin nuorimpien oppilaiden kokeilut olivat käyneet selvästi harvinaisemmaksi. Vuonna 2003 oli 52 % kuudesluokkalaisista joskus juonut alkoholia ja 5 % oli ollut joskus humalassa. Vuonna 2007 luvut ovat edelleen alentuneet, sillä 34 % kuudesluokkalaisista vastasi juoneensa alkoholia ja 4 % olleensa humalassa. Suunta on sama myös 7-9. luokkalaisten joukossa, jossa keskimäärin 76 % on juonut alkoholia ja 40% ollut humalassa.

Itsensä kerran kuukaudessa tai useammin humalaan juovien osuus peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaiden joukossa on 14 %, mikä on huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2003, jolloin vastaava luku oli 21 %. Em. luokka-asteiden oppilaista vastasi 38%, että ei käytä alkoholia lainkaan. Vuonna 2003 raittiiden osuus oli 35 % ja 29 % vuonna 1995

Laskusuunta alkoholinkäytössä näkyy myös 17-18 –vuotiaiden nuorten kohdalla. Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien alkoholinkäytössä ei näy suuria muutoksia. Niiden vanhempien osuus, jotka eivät kyselyvastausten mukaan käytä alkoholia lainkaan, on 12 % (13% vuonna 2003). Viikoittainen alkoholinkäyttö on yleistynyt, sillä nyt 33 % vanhemmista vastasi käyttävänsä alkoholia viikoittain. Vuonna 2003.vastaava luku oli 25 %.

Hämeenkyröläiset nuoret käyttävät alkoholia ja juovat itsensä humalaan kutakuinkin yhtä usein kuin samanikäiset nuoret muuallakin Suomessa. Stakesin Kouluterveys 2006 –kyselyn valtakunnallisten tulosten mukaan kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista 9 % juo alkoholia kerran viikossa tai useammin, Hämeenkyrössä samojen luokka-asteiden oppilaiden joukossa osuus on vuoden 2007 tutkimuksen mukaan niinkään 9%. Kouluterveyskyselyn mukaan 45 % juo itsensä tosi humalaan joskus ja 18 % kuukausittain. Hämeenkyrössä humalaan juovia

on myös 45 %, mutta humalan kuukausittain hankkivien osuus on hieman keskimääräistä alempi, 14 %.

Vanhemmat suhtautuvat entistä tiukemmin peruskouluikäisten nuorten alkoholinkäyttöön. Tapa tutustuttaa lapset alkoholiin vanhempien luvalla on edelleen yleinen, mutta selvästi harvinaisempi kuin vuosikymmen sitten. Niistä vanhemmista, joiden lapsi vanhemman tietämän mukaan oli juonut alkoholia, 52 % vastasi, että lapsen tutustuminen alkoholiin oli tapahtunut vanhempien luvalla. Vuoden 2003 kyselyssä vastaava osuus oli 69 %, vuonna 1995 se oli 73%. Vanhemmat hyväksyvät myös aikaisempaa harvemmin sen, että omat vanhemmat tarjoavat tai hankkivat alkoholia nuorelle. Kyselyssä väitettiin, että omat vanhemmat voivat tarjota tai hankkia alkoholia alle 18 –vuotiaalle nuorelle. Väitteen kanssa eri mieltä oli nyt 80 % vanhemmista, kun vuonna 2003 eri mieltä oli 71 % ja vuonna 1995 vain 55 %.

Useimmiten peruskouluikäiset nuoret saavat alkoholia kavereilta. Ylempien luokkien (7.-9. lk) oppilaista 45 % vastasi saavansa alkoholia kavereilta. Seuraavaksi yleisintä on alkoholin saaminen kotoa vanhempien luvalla (28 %) ja muilta aikuisilta (23 %). Alkoholin ostaminen kaupasta tai kioskista on harvinaisempaa kuin aikaisemmin, sillä nyt 6 % vastasi ostaneensa alkoholia itse em. myyntipaikoista kun vuonna 2003 vastaava osuus oli 21 %. Alkoholin hankkimista piti erittäin tai melko helppona kaksi kolmasosaa 13-16-vuotiaista 7.-9. luokkien oppilaista.

Tehokkaimpana keinona pyrittäessä vähentämään alkoholinkäyttöä nuoret pitävät alkoholin saatavuuden rajoittamista valvontaa tiukentamalla. Tätä keinoa piti toimivana 48 % 7.-9. luokkien oppilaista. Entistä enemmän toimintamahdollisuuksia nuorille ehdotti 41 %. Myös oppilaiden vanhempien keskuudessa toimintamahdollisuuksien lisääminen saa paljon kannatusta, 54 prosentin mielestä niitä lisäämällä voidaan nuorten alkoholinkäyttöä vähentää. Toimintamahdollisuuksien lisäämistäkin tärkeämpänä vanhemmat pitävät sitä, että vanhemmat valvovat tarkemmin nuorten vapaa-ajan viettoa (63 %). Alkoholin haitoista kertovan valistuksen tehoon uskoo viidesosa sekä oppilaista että heidän vanhemmistaan.

Huumeet

Vuosien 2003 ja 2007 välillä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia huumeiden kokeilun ja käytön yleisyydessä hämeenkyröläisten nuorten keskuudessa. Sama koskee sosiaalista altistumista huumeille. Sen sijaan verrattuna vuoteen 1999, jolloin tehty tutkimus osui valtakunnallisissa tutkimuksissa havaitun toisen huumeaallon nousun aikaan, ovat huumeekokeilut ja sosiaalinen altistuminen huumeille vähentyneet.

Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista 42 % kertoi tuntevansa jonkun, joka on käyttänyt tai kokeillut huumeita. Vuonna 2003 vastaava osuus oli 45 % ja vuonna 1999 se oli 56 %. Runsas neljäsosa (28 %) vastasi, että joku kavereistaan on kokeillut huumeita. Luku on hieman suurempi kuin vuonna 2003, jolloin se oli 25 %, mutta selvästi pienempi kuin vuonna 1999, jolloin 37 % vastasi kaverin kokeilleen huumeita.

Huumeita oli kaupattu tai tarjottu 13 prosentille 7.-9. luokkalaisista. Vuonna 2003 vastaava luku oli 14 % ja 18 % vuonna 1999. Viisi prosenttia vastasi olevansa valmis kokeilemaan, jos hänelle tarjottaisiin huumetta. Kokeiluvalmius on ollut kaikkina tutkimusvuosina melko harvinaista. Vuonna 2003 vastasi kaksi prosenttia olevansa valmis kokeilemaan ja sitä edellisinä tutkimusvuosina viisi prosenttia kumpanakin.

Huumeekokeiluiden yleisyyden vertailussa eri ajankohtien ja väestöryhmien välillä on kannabiskokeilut käytetyin mittari. Hämeenkyröläisistä peruskoulun 7.-9. luokan oppilaista 5 % ilmoitti joskus kokeilleensa hasista tai marihuanaa. Useimmissa tapauksissa kyse oli yhden tai muutaman kerran tehdystä kokeilusta. Kannabiskokeilut ovat pysyneet samalla tasolla, sillä vuonna 2003 kokeilijoita oli myös 5%, vuonna 1999 kokeilijoiden osuus oli 7 %.

Peruskoulun päättäneistä 17-18 –vuotiaista nuorista 13 % vastasi joskus kokeilleensa hasista tai marihuanaa, mikä on vähemmän kuin vuonna 2003, jolloin kokeilleiden osuus oli 16 %.

Hämeenkyröläisten nuorten kannabiskokeilut ovat keskimäärin yhtä yleisiä kuin muuallakin Suomessa. Stakesin Kouluterveys 2006 –kyselyn valtakunnallisten tulosten mukaan kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista 7 % on joskus kokeillut tai käyttänyt hasista tai marihuanaa. Hämeenkyrössä samojen luokka-asteiden oppilaiden joukossa vastaava osuus on vuoden 2007 tutkimuksen mukaan myös 7 %. Kouluterveyskyselyn mukaan lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin oppilaista 12 % on kokeillut hasista tai marihuanaa. Hämeenkyrön kyselyyn osallistuneista 17-18 –vuotiaista lukiolaisista 10 % vastasi kokeilleensa em. aineita.

Koulukyselyissä ilmoitetut huumausainekokeilut ovat lähinnä kannabiskokeiluita. Yksi prosentti peruskoulun 7.-9- luokkien oppilaista vastasi kokeilleensa muutakin laitonta huumetta kuten amfetamiini tai LSD. Nuoret käyttävät huumeena myös aineita, joita haistellaan päihety mystarkoituksessa (impattavat aineet) sekä lääkkeitä, joita käytetään usein alkoholin kanssa yhdessä.

Tutkimuksessa kartoitettiin myös imppaus- ja pillerikokeiluita. Ne ovat olleet hieman yleisempiä kuin vuonna 2003, mutta harvinaisempia kuin vuonna 1999. Impattavia aineita oli joskus kokeillut 7 % peruskoulun 7.-9. luokan oppilaista. Vuonna 2003 vastaava osuus oli 5 % ja vuonna 1999 se oli 10 %. Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä oli joskus käyttänyt 6 %. Vuonna 2003 vastaava luku oli 4 %, vuonna 1999 se oli 10 %.

Alkoholinkäytön ja huumeekokeiluiden yhteys

Humalajuomisella ja huumeekokeiluilla on vahva yhteys. Niistä 7.-9.-luokan oppilaista, jotka ilmoittivat juovansa itsensä humalaan vähintään kerran kuukaudessa, oli 16 % kokeillut kannabista. Humalaan juomattomien ryhmässä kannabista kokeilleita on 1 %. Usein humalaan juovista 68 % vastasi jonkun kavereistaan kokeilleen huumeita kun vastaava osuus humalaan juomattomien ryhmässä on 5 %.

Nuorten elämäntilanne

Hämeenkyröläisistä 7.-9. luokkien oppilaista yli 80 % kokee elämäntilanteensa turvatuksi ja tulevaisuuden näkymät valoisiksi. Tulevaisuuden suhteen oppilaat ja heidän vanhempansa ovat yhtä optimistisia. Peruskoululaisten perheiden taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät ovat keskimäärin pysyneet suurin piirtein ennallaan vuoteen 2003 verrattuna. Sen sijaan 1990 –luvun tutkimusajankohtiin verrattuna elämäntilanne koetaan nyt keskimäärin jonkin verran paremmaksi ja tulevaisuus valoisammaksi.

Oppilaiden vanhempien keskuudessa työttömyys on alempaa kuin aikaisempina tutkimusajankohtina. Kodin ilmapiiri koetaan useimmissa perheissä hyvänä. Oppilaat ja vanhemmat ovat pitkälti yhtä mieltä ilmapiiriä koskevista vastauksistaan. Erimielisyyksiä on yhdeksässä kymmenestä perheestä, mutta ne eivät kiristä ilmapiiriä jatkuvasti eivätkä ole ylitsepääsemättömiä.

Koulussa sanoo 61 % peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista viihtyvänsä hyvin, mikä on enemmän kuin ennen. Vuonna 2003 hyvin viihtyviä oli 53 % ja vuonna 1995 vain 39 %.

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat

Tiivistelmä

1. JOHDANTO	2
2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	2
3. TUPAKOINTI	3
4. ALKOHOLINKÄYTTÖ	5
JUOMISEN SYYT	11
ALKOHOLIN HANKKIMINEN	12
VANHEMMAT JA PERUSKOULULAISTEN ALKOHOLIN KÄYTTÖ.....	15
5. HUUMEET	19
HUUMEKOKEILUT JA KOKEMUKSET.....	19
SOSIAALINEN ALTISTUMINEN HUUMEILLE, HUUMEIDEN SAATAVUUS JA VALMIUS HUUMEKOKEILUIHIN	23
HUUMEKOKEILUIDEN YHTEYS ALKOHOLINKÄYTTÖÖN	27
6. PÄIHTEET JA NUORTEN ELÄMÄNTILANNE	29
YLEINEN ELÄMÄNTILANNE	29
ELÄMÄNTILANNE JA PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ	31
7. LOPUKSI	32
KIRJALLISUUS	33
LIITTEET.....	35
LIITETAULUKOT.....	47

1. JOHDANTO

Tässä raportissa kerrotaan, mikä oli tilanne peruskouluikäisten nuorten päihteidenkäytön ja elonolojen suhteen Hämeenkyrössä kevättalvella 2007. Tietoa saadaan myös vanhempien suhtautumisesta nuorten päihteidenkäyttöön. Koska tutkimus on neljäs vuonna 1995 aloitussa tutkimusten sarjassa, saadaan seurantatietoa päihteidenkäytön, elinolojen ja asenteiden muutoksista yli vuosikymmenen ajalta.

Nyt tehdyssä tutkimuksessa keskitytäänkin erityisesti pitkän aikavälin muutosten selvittämiseen. Hämeenkyrön tuloksia suhteutetaan myös valtakunnallisiin ja kansainvälisiin nuorten päihteidenkäyttöä koskeviin tutkimustuloksiin.

Tutkimus on luonteeltaan kuvaileva ja peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaille tehdyn kyselyn tuloksiin keskittyvä. Aineisto on tiivistetty taulukoiksi ja kuvioiksi, joista useimmista näkyy myös aiempien tutkimusajankohtien tulokset. Liitteissä on esitetty tuloksia yksityiskohtaisemmin, mm. sukupuolen ja päihteiden käyttötavan mukaan ryhmiteltynä. Myös kyselyyn vastanneiden vapaamuotoiset kommentit ja ehdotukset on liitetty mukaan raportin loppuun. Tekstissä keskitytään tärkeimpiin muutoksiin nuorten elämäntilanteessa ja päihteiden käytössä vuosien 1995 ja 2007 välisenä ajanjaksona.

2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen kohderyhmäksi otettiin alun perin (vuonna 1995) peruskoulun yläasteen oppilaat. Kohderyhmä on edelleen sama, mutta tällä kertaa raportissa puhutaan peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista. Vertailuryhminä ovat kuudennen luokan oppilaat ja vuonna 1989 syntyneet jo peruskoulunsa suorittaneet nuoret, jotka tutkimusajankohtana olivat 17-18-vuotiaita. Tutkimuksessa on kartoitettu myös 7.-9- luokkien oppilaiden vanhempien näkemyksiä nuorten elämäntilanteesta sekä päihteidenkäytöstä.

Tutkimusaineisto on kerätty maaliskuun 2007 aikana lomakekyselynä. Peruskouluissa kysely toteutettiin niin, että oppilaat täyttivät lomakkeen luokissa koulutunnin aikana. Tutkija tai sosiaalipalvelukeskuksen edustaja keräsi kirjekuoreen suljetut lomakkeet tunnin jälkeen. Vuonna 1989 syntyneille hämeenkyröläisille nuorille ja oppilaiden vanhemmille kysely postitettiin. Kuten aiempinakin vuosina, lomake lähetettiin sille huoltajalle, joka oli merkitty koulun oppilasluetteloon oppilaan huoltajaksi. Vastaajana saattoi kuitenkin olla niin isä kuin äitikin vanhempien keskinäisen sopimuksen mukaan.

Kohderyhmä	Kohderyhmän koko	Aineisto	Vastausprosentti
Koulukysely			
6. luokka (12-13 –vuotiaat)	108	100	93 %
7.-9. luokat (13-16 –vuotiaat)	407	353	87 %
Postikysely			
Vuonna 1989 syntyneet nuoret (17-18-vuotiaat)	129	56	43 %
7.-9. luokkien oppilaiden vanhemmat	319	162	51 %
Yhteensä	963	671	

Taulukko 1. Tutkimuksen kohderyhmät, aineisto ja vastausprosentit.

Vuoden 2007 tutkimus		
Luokka-aste	Lukumäärä	Osuus
7. luokka	94	27 %
8. luokka	140	40 %
9. luokka	119	34 %
7.-9.luokat yhteensä	353	100 %

Taulukko 2. Aineiston kuvaus: yläasteen oppilaat luokkatason mukaan vuonna 2007.

Koulukyselyn vastausprosentti on pysynyt hyvällä tasolla (ks. taulukko 1). Koulukyselyssä 7.-9. luokkalaisten vastausprosentit ovat vaihdelleet 87 prosentin (v. 99 ja 07) ja 92 prosentin (v. 03) välillä. Kuudesluokkalaisten vastausprosentti on ollut samalla tasolla tai hieman korkeampi. Noin kymmenesosan jääminen koulukyselystä pois johtuu lähinnä poissaoloista opitunneilta. Postikyselyn vastausprosentti on oppilaiden vanhempien osalta samalla tasolla kuin aikaisempina tutkimusvuosina, mutta peruskoulun päättäneiden 17-18 –vuotiaiden nuorten vastausprosentti jäi nyt ensimmäisen kerran alle viidenkymmenen.

Vertailtavuuden vuoksi tutkimusasetelma on pidetty mahdollisimman pitkälle samana kuin vuosina 1995, 1999 ja 2003 toteutetuissa hämeenkyröläisten nuorten päihteiden käyttöä ja elämäntapaa kuvaavissa tutkimuksissa (ks. Nieminen 1995; Nieminen & Pakanen 1999; Inkeroinen & Nieminen 2003)

3. TUPAKOINTI

Verrattuna vuosituhanen vaihteeseen on tupakointi vähentynyt kaikissa tarkastelluissa ryhmissä (ks. taulukko 3). Vanhempien ja peruskoulun jo päättäneiden nuorten tupakointi on vähentynyt myös vuoteen 2003 verrattuna. Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaiden tupakointi

on pysynyt keskimäärin lähes yhtä yleisenä kuin vuonna 2003, mutta nyt poikien tupakointi on yleisempää kuin tyttöjen, toisin kuin kaikkina aikaisempina tutkimusvuosina.

Tupakointi	2007	2003	1999	1995
6. luokka	7 %	5 %	9 %	2 %
- tytöt	7 %	5 %	11 %	4 %
- pojat	7 %	5 %	5 %	-
7.-9. luokka	24 %	26 %	31 %	29 %
- tytöt	20 %	34 %	36 %	34 %
- pojat	28 %	19 %	26 %	25 %
17-18-vuotiaat	18 %	38 %	34 %	30 %
- naiset	17 %	40 %	41 %	27 %
- miehet	16 %	32 %	29 %	33 %
7.-9. luokan oppilaiden vanhemmat	17 %	22 %	24 %	23 %
- naiset	21 %	18 %	27 %	21 %
- miehet	12 %	29 %	21 %	24 %

Taulukko 3. Tupakoivien osuudet vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

Tupakointi on edelleen yleisintä yhdeksäsluokkalaisten parissa: oppilaista 34 % (tytöistä 36 % ja pojista 33 %) kertoi polttavansa tupakkaa. Kahdeksäsluokkalaisista tupakoi 21 % (tytöistä 13 % ja pojista 27 %) ja seitsemäsluokkalaisista 16 % (tytöistä 9 % ja pojista 23 %).

Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn¹ (ks. Kouluterveys 2006 –kysely) mukaan vuonna 2006 yhdeksäsluokkalaisista tytöistä tupakoi 34 % ja pojista 32 %. Kahdeksäsluokkalaisista tytöistä 24 % ja pojista 22 % tupakoi päivittäin tai harvemmin. Luvut ovat melko lähellä Hämeenkyrön vuoden 2007 tutkimuksen lukuja, poikkeuksena kahdeksäsluokkalaisten tyttöjen keskimääräistä vähäisempi tupakointi Hämeenkyrössä. Valtakunnallisesti 8.-9. luokkalaisten tupakointi on laskusuunnassa. Suunta näkyy myös Hämeenkyrössä tyttöjen tupakoinnin vähentymisenä. Poikien tupakointi oli neljä vuotta sitten valtakunnallista tasoa vähäisempää, mutta tällä kertaa eroa ei enää ole kun poikien tupakointi on Hämeenkyrössä yleistynyt.

Kahdeksan prosenttia Hämeenkyrön kyselyyn vastanneista 7.-9.- luokkien oppilaiden vanhemmista kertoi oman lapsensa tupakoivan. Edellisessä tutkimuksessa (v. 2003) vastaava osuus oli kymmenen prosenttia. Tupakoinnin salaaminen vanhemmilta on tutkimusten mukaan melko yleistä, esim. tupakoivista kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista neljäsosa vastasi kouluterveyskyselyssä (Kouluterveys 2002 –kysely), että heidän vanhempansa eivät tiedä tupakoinnista.

¹ Kouluterveyskyselyssä kootaan valtakunnallisesti yhtenäisellä menetelmällä tietoa 14 -18 -vuotiaiden elinoloista, koulukokemuksista, terveydestä ja terveystottumuksista. Parillisina vuosina kyselyyn osallistuvat Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin läänien kunnat ja parittomina vuosina Länsi-

Tupakan hankkiminen koetaan edelleen verrattain helpoksi. Kouluterveyskyselyn (2006) mukaan 64 % kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista nuorista pitää tupakan ostamista lähikaupoista, kioskeista, huoltoasemilta tai automaateista erittäin tai melko helppona. Neljä vuotta aikaisemmin osuus oli korkeampi (74 %).

Tupakoinnin vähentymisen ohella myös nuuskaaminen nuorten keskuudessa on vähentynyt 2000 –luvulla (Rimpelä ym. 2005), Kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2006 ainakin silloin tällöin nuuskasi 8 % kahdeksäsluokkalaisista pojista ja 12 % yhdeksäsluokkalaisista pojista. Työistä nuuskasi yksi prosentti kummallakin luokka-asteella.

Nuorten terveystapatutkimuksen 2005 mukaan nuorten asenteet tupakointia kohtaan ovat tiukentuneet. Esim. tupakan myyntikielto alle 18 –vuotiaille sekä kahviloiden ja baarien savuttomuus hyväksytään yleisesti (Rimpelä ym. 2005).

4. ALKOHOLINKÄYTTÖ

Koululaisten alkoholinkäyttöä selvitettiin Hämeenkyrössä edellisen kerran vuonna 2003. Silloin havaittiin, että alkoholi- ja humalakokeiluiden yleistymisen oli pysähtynyt. Samalla tuotiin esiin huoli tulevasta, sillä tiedettiin, että seuraavana vuonna alkoholin matkustajatuonti EU –maista vapautuu ja Virosta tulee EU:n jäsen (Inkeroinen & Nieminen 2003). Vuonna 2004 toteutettiin myös alkoholiveron ja alkoholin hinnanalennukset. Oli aihetta ennakoita, että edellä mainitut muutokset eivät vaikuta nuorten alkoholinkäyttöön suotuisasti. (Ks. Sirola 2004).

Alkoholin kokonaiskulutus, erityisesti väkevien juomien kulutus, kasvoikin huomattavasti vuonna 2004. Kasvu jatkui seuraavana vuonna, mutta pysähtyi vuonna 2006, jolloin asukasta kohti kulutettiin 100 % alkoholia 10,3 litraa, mikä on 0,2 litraa vähemmän kuin vuonna 2005. Vuoteen 2003 verrattuna kokonaiskulutus on kuitenkin lisääntynyt 11 %. (Österberg 2005; Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus 2007). Vuodesta 2003 vuoteen 2005 kasvoi tilastoitu kulutus 7,7 prosentista 8,2 prosenttiin koko maassa. Hämeenkyrössä vastaavat luvut ovat 7,7 % ja 8,5 % (SOTKANet).

Kouluikäisten alkoholinkäyttö ja humalajuominen yleistivät Suomessa 1990 –luvulla. Suunta kääntyi 2000 –luvulla, jolloin raittiiden osuus on kasvanut ja alkoholikokeilujen aloittamisikä

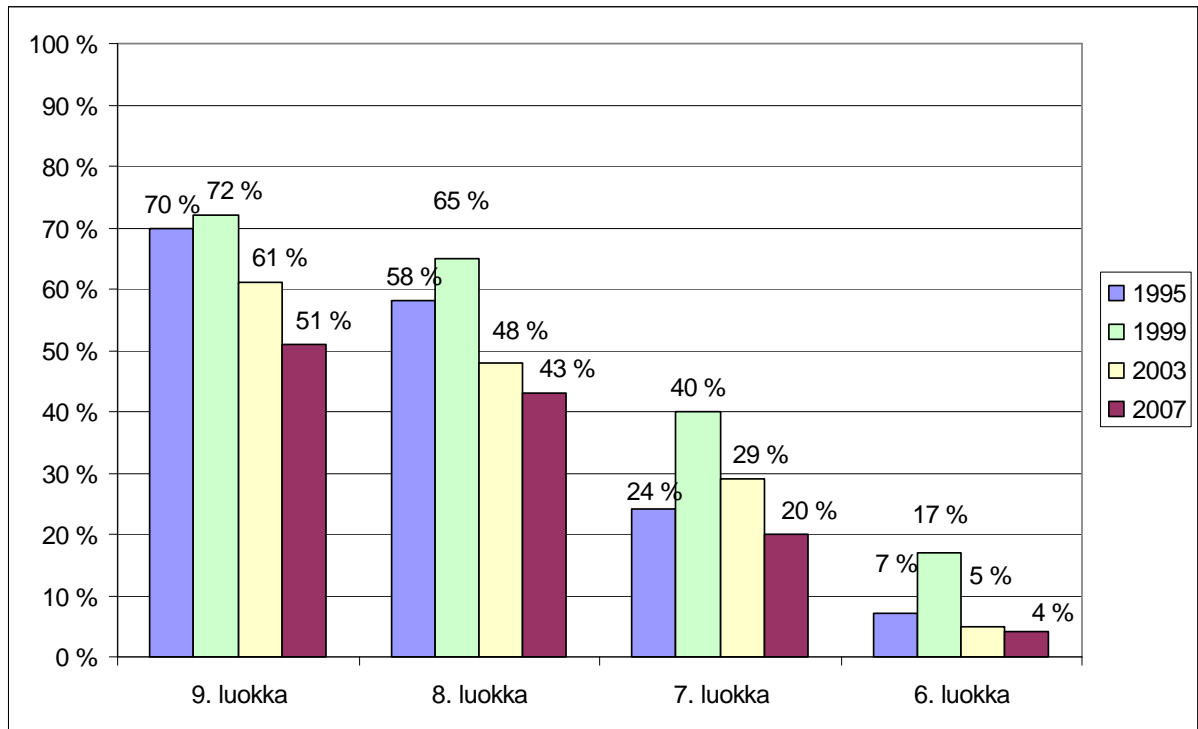
on noussut. Alkoholinkäyttö ja humalajuominen ovat harvinaistuneet, joskin joissain ryhmissä vähenevä suunta pysähtyi vuosien 2003 -2005 vaiheilla (ks. Rimpelä ym. 2005; Kouluterveyskyselyt 2002, 2004 ja 2006). Alkoholien saatavuutta koskevat vuoden 2004 muutokset eivät ole kääntäneet kouluikäisten alkoholinkäytön alenevaa suuntaa. Voidaan tietenkin kysyä olisiko laskeva trendi, johon liittyy mm. juomisen merkitystä väheksyviä ja alaikäisten juomisen tiukempaa kontrollia kannattavia nuorisokulttuurin ja asenteiden muutoksia, ollut voimakkaampi ilman niitä.

Alkoholi- ja humalakokeilut	Vuosi 2007		Vuosi 2003		Vuosi 1999		Vuosi 1995	
	Juonut alkoholia	Ollut humalassa	Juonut alkoholia	Ollut humalassa	Juonut alkoholia	Ollut humalassa	Juonut alkoholia	Ollut humalassa
6. luokka	34 %	4 %	52 %	5 %	63 %	17 %	62 %	7 %
7. luokka	58 %	20 %	60 %	29 %	85 %	40 %	69 %	24 %
8. luokka	82 %	43 %	82 %	48 %	84 %	65 %	90 %	58 %
9. luokka	82 %	52 %	87 %	61 %	88 %	72 %	96 %	70 %
7.-9. luokan oppilaat yhteensä	76 %	40 %	76 %	46 %	85 %	58 %	85 %	50 %
17-18-vuotiaat nuoret	93 %	69 %	97 %	77 %	92 %	81 %	98 %	84 %
7.-9. luokan oppilaiden vanhemmat	96 %	88 %	97 %	85 %	98 %	81 %	96 %	83 %

Taulukko 4. Alkoholi- ja humalakokeilut: ensimmäisen lasillisensa alkoholia juoneiden ja ensimmäisen humalansa kokeneiden osuudet vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

Edellisessä tutkimuksessa 2003 havaittu peruskoululaisten alkoholi- ja humalakokeilujen harvinaistuminen näyttää vuoden 2007 kyselyn² perusteella Hämeenkyrössä jatkuneen (taulukko 4). Muutokset ovat kuitenkin pienempiä kuin vuosien 1999 ja 2003 tutkimusten välillä. Seuraava kuvio (kuvio 1) osoittaa havainnollisesti, että joskus itsensä humalaan juoneiden osuus on laskenut kaikilla luokka-asteilla ja on nyt myös alempi kuin vuonna 1995, jolloin tutkimusseuranta Hämeenkyrössä aloitettiin.

² Välttämättä alkoholin kulutuksen kasvu ei kyselytutkimuksissa näy, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Tähän on useita syitä, joista yksi on valikoiva kato, ts. kysely ei tavoita niitä, jotka ovat lisänneet juomistaan (Mustonen ym. 2005). Syyt, jotka jättävät kulutuksen kasvun piiloon aikuisväestölle suunnatussa kyselyssä, eivät sellaisenaan päde peruskoululaisten eri vuosina toistettavassa kyselyssä. Niissä kato on pieni eikä sen valikoivuus eri vuosien vertailussa vääristä päätelmiä muutoksen suunnasta.

Kuvio 1. Itsensä vähintään kerran humalaan juoneiden prosentuaaliset osuudet vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

Alkoholikokeiluiden aloitusikä on hieman noussut neljän vuoden takaisesta. Peruskoulun 7.-9. -luokkalaisista alkoholia kokeilleista 59 % sanoo ensikokeilun tapahtuneen viimeistään 12-vuotiaana. Vuoden 2003 tutkimuksessa vastaava osuus oli 66 %. Yleisin kokeiluikä on kolmetoista, jossa iässä neljännes 7.-9. luokkien oppilaista ilmoittaa juoneensa tai maista-neensa alkoholia ensimmäisen kerran.

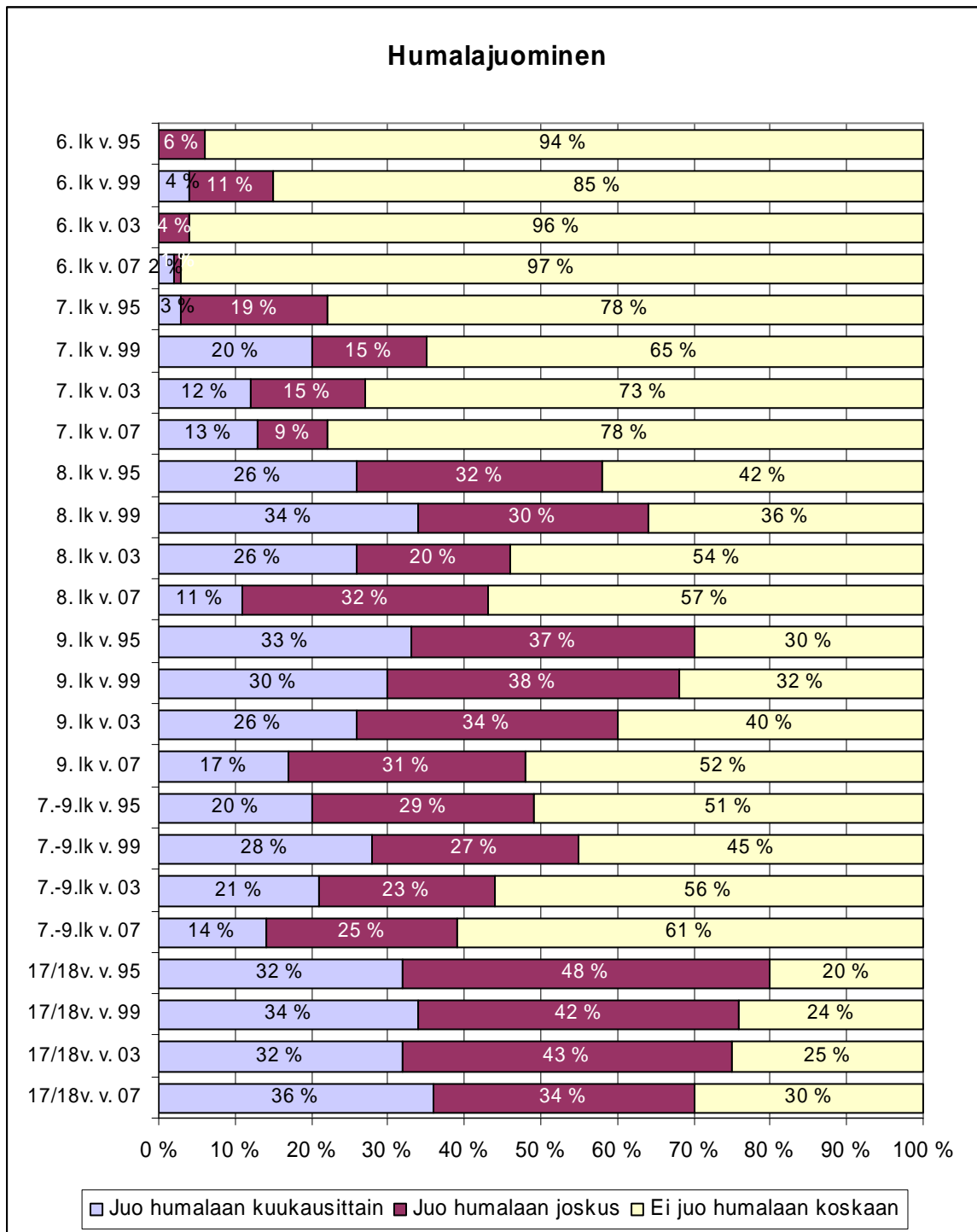
Jo peruskoulun päättäneiden 17-18-vuotiaiden joukossa yleisin alkoholin ensikokeiluikä oli 14 vuotta, joka on vuoden ylempi kuin neljän vuoden takaisessa tutkimuksessa. Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien joukossa 15 vuotta on tyypillisin ensimmäisen lasillisen juonti-ikä.

Raittiit ja alkoholia viikoittain käyttävät	Vuosi 2007		Vuosi 2003		Vuosi 1999		Vuosi 1995	
	Ei käytä alkoholia lainkaan	Käyttää viikoittain	Ei käytä alkoholia lainkaan	Käyttää viikoittain	Ei käytä alkoholia lainkaan	Käyttää viikoittain	Ei käytä alkoholia lainkaan	Käyttää viikoittain
6. luokka	80 %	1 %	80 %	-	56 %	-	77 %	-
7. luokka	54 %	8 %	56 %	3 %	34 %	8 %	58 %	2 %
8. luokka	34 %	6 %	27 %	9 %	21 %	19 %	19 %	12 %
9. luokka	30 %	12 %	21 %	17 %	18 %	15 %	9 %	11 %
7.-9. luokan oppilaat yhteensä	38 %	8 %	35 %	10 %	25 %	14 %	29 %	8 %
17-18-vuotiaat nuoret	13 %	6 %	6 %	21 %	11 %	22 %	3 %	15 %
7.-9. luokan oppilaiden vanhemmat	12 %	33 %	13 %	25 %	10 %	20 %	12 %	27 %

Taulukko 5. Raittiiden ja alkoholia viikoittain käyttävien osuudet vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

Merkillepantavaa on, että raittiiden osuudet ovat hämeenkyröläisten 8.- ja 9. -luokkalaisten keskuudessa nousseet kaikkina tutkimusvuosina (taulukko 5). Vuoden 2007 tutkimuksessa vastasi 34 % kahdeksaluokkalaisista ja 30 % yhdeksäsluokkalaisista, ettei käytä alkoholia lainkaan. Vuonna 1995 vastaavat osuudet olivat 19 % (8.lk) ja 9 % (9.lk). Vastaavaa muutosta ei ole havaittavissa 6. ja 7. luokkalaisten joukossa, mikä selittyy sillä, että heidän ensimmäiset ”käyttökertansa” (ensikokeilut) ovat ajallisesti liian lähellä. Ylempien luokkien oppilaat pystyvät jo näkemään ensimmäisten alkoholikokeiluidensa jääneen kokeiluiksi.

Viikoittain alkoholia käyttävien peruskoululaisten osuudet ovat jonkin verran alentuneet vuoteen 2003 verrattuna (taulukko 5). Myös 17-18. -vuotiaiden joukossa on viikoittain alkoholia käyttävien osuus alentunut ja raittiiden osuus kasvanut. Peruskoulun 7.-9. luokkien vanhempien viikoittainen alkoholinkäyttö on jonkin verran yleistynyt ja raittiiden osuus pysynyt ennallaan.

Kuvio 2. Itsensä humalaan juovien osuudet vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

Peruskoululaisilta ja nuorilta kysyttiin miten usein hän on juonut alkoholia *tosi humalaan* asti. Verrattuna sekä vuoteen 2003 että vuoteen 1995 on humalajuominen käynyt harvinaisemmaksi kaikilla luokka-asteilla ja myös 17-18 –vuotiaiden keskuudessa (ks. kuvio 2). Vähentymistä on tapahtunut myös kuukausittain humaltuvien osuuksissa, mutta ei kautta linjan. Kun kuukausittainen humalaan juovien osuus on selvästi vähentynyt 8. ja 9. luokkalaisten

keskuudessa, suunta nuorempien peruskoululaisten keskuudessa ei ole yhtä selkeä. Seitsemäsluokkalaisista on suurin piirtein yhtä moni (13 %) kuin vuonna 2003 vastannut hankkivansa humalan vähintään kerran kuukaudessa. Kuukausittain humalaan juovien osuus 17-18 –vuotiaiden ryhmässä on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla kaikkina tutkimusvuosina.

Myös valtakunnalliset tiedot kertovat humalaan juovien osuuden vähentymisestä (Kouluterveyskyselyt 2002, 2004 ja 2006). Vuoden 2006 Kouluterveyskyselyn mukaan 18 % peruskoulu 8.-9. luokkien oppilaista ilmoitti juovansa itsensä humalaan kerran kuukaudessa tai useammin. Kaksi ja neljä vuotta aikaisemmin vastaavat luvut olivat 23 % ja 20 %. Hämeenkyrön vuoden 2007 tutkimuksen mukaan vastaavan ikäisistä nuorista 14 % hankki kuukausittain humalan.

Peruskouluikäisillä nuorilla on taipumus liioitella ikätovereidensa juomista. Kun 7.-9. luokkien oppilaista kysyttiin miten suuri osa vastaajan ikäisistä nuorista käyttää alkoholia kuukausittain, vain 32 % osui oikeaan vastatessaan, että vähemmistö käyttää. Valtaosa arvioi, että vähintään noin puolet käyttää alkoholia kuukausittain. Oppilaiden omien vastausten mukaan 28 % heistä käyttää alkoholia kerran tai useammin kuukaudessa.

Kyselyssä tiedusteltiin oppilaiden arviota oman ikäisten nuorten alkoholin käytön lisääntymisestä tai vähentymisestä tulevaisuudessa. Peruskoulun 7.-9. luokan oppilaista 68 % oli sitä mieltä, että alkoholin käyttö itsensä ikäisten nuorten keskuudessa tulee hieman tai selvästi lisääntymään. Vuonna 2003 vastaava osuus oli lähes sama eli 70 %. Oppilaiden silloinen alkoholinkäytön lisääntymistä koskenut ennakointi ei vuoden 2007 lukujen valossa osunut kohdalleen. Miten käy nykyisten koululaisten ennakkoinnin, jää nähtäväksi. Todennäköisesti ikätovereiden nykyisen juomisen liioittelu vaikuttaa myös tulevan ennakointiin.

Vuoden 2007 kyselyssä oppilaiden vanhemmista 48 % arvioi 13-16 –vuotiaiden alkoholin käytön lisääntyvän. Vuonna 2003 vastaava osuus oli selvästi korkeampi (68 %) ja samalla tasolla kuin 7.-9. luokkalaisten nuorten oma arvio.

Jo peruskoulun päättäneistä 17-18 –vuotiaista 34 % vastasi ikäistensä nuorten alkoholinkäytön lisääntyvän tulevaisuudessa. Vuonna 2003 vastaava osuus oli hieman korkeampi, 40 %. Valtaosa arvioi käytön pysyvän ennallaan.

Juomisen syyt

Sekä oppilailta että heidän vanhemmiltaan kysyttiin syitä nuorten alkoholinkäyttöön. Oppilaiden ja vanhempien keskimääräisissä vastauksissa on jyrkkä näkemys ero hauskanpidon ja valvonnan kohdalla. Nuorten mielestä halu pitää hauskaa on tärkein syy alkoholinkäytölle. Vanhemmat eivät ole samaa mieltä, he sen sijaan korostavat vanhempien valvonnan puuttamista nuorten juomisen syynä (ks. taulukko 6).

Myös oppilaiden kesken on selviä näkemyseroja, jotka liittyvät juomistapaan. Alkoholista humalahakuisesti juovat painottavat muita oppilaita enemmän hauskanpitoa, jännityksen hakua, muun tekemisen puuttamista ja pakenemista elämän vaikeuksista. Kavereiden esimerkkiä ja näyttämisen halua humalahakuisesti juovat eivät pidä niin tärkeänä syynä kuin muut nuoret tai oppilaiden vanhemmat.

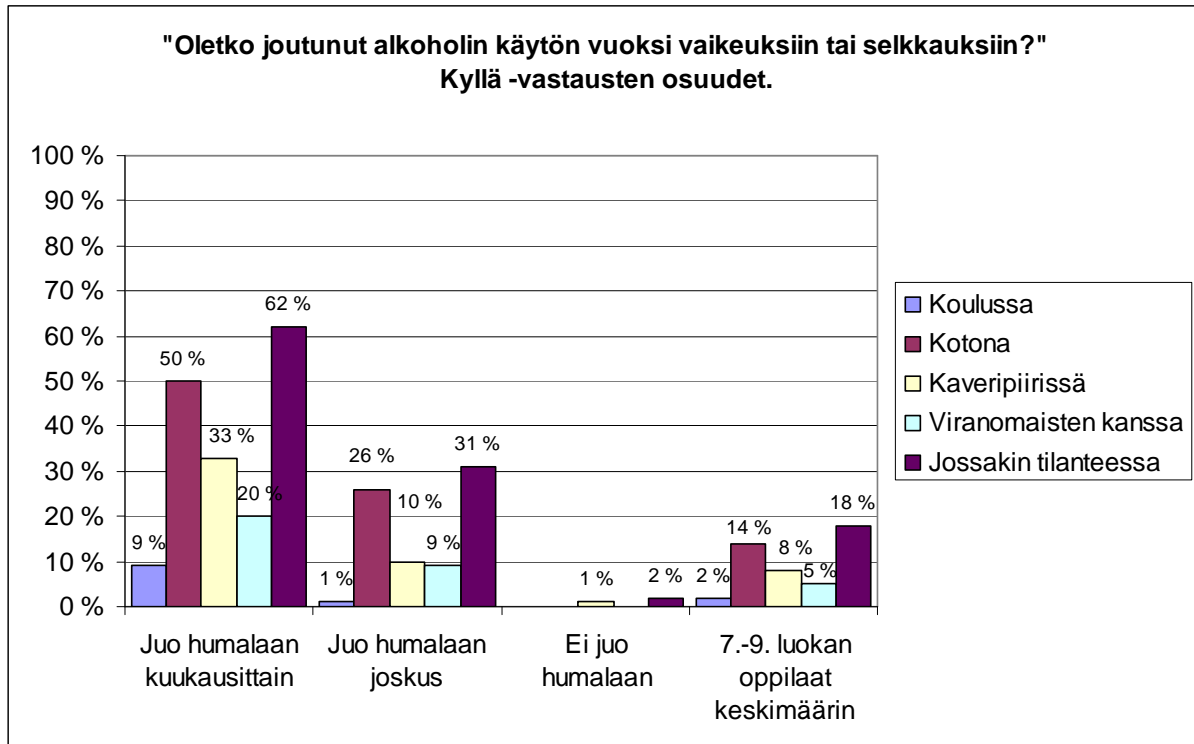
Nuoren mielestä vanhemmat, sen paremmin kapinoinnin kohteena, esimerkin antajana kuin kontrollitahonakaan, ei ole merkittävä syy juomiseen.

Syyt nuorten alkoholin käyttöön	Syyntekijöiden osuudet				Oppilaiden vanhemmat (N=162)
	7.-9. luokan oppilaat				
	Juo kuu- kausittain humalaan (N=47)	Juo joskus humalaan (N=88)	Ei juo humalaan (N=213)	Kaikki (N=353)	
Halu pitää hauskaa	94 %	70 %	46 %	58 %	16 %
Kaveritkin käyttävät alkoholia	23 %	49 %	68 %	57 %	62 %
Näyttämisen halu	23 %	41 %	64 %	53 %	48 %
Kokeilunhalu	36 %	60 %	45 %	47 %	64 %
Vanhemmat eivät valvo tarpeeksi nuorten tekemisiä	4 %	11 %	23 %	18 %	40 %
Halu saada elämään jännitystä	26 %	31 %	11 %	18 %	16 %
Halu paeta elämän vaikeuksia	21 %	20 %	13 %	16 %	7 %
Nuorilla ei ole tarpeeksi muuta tekemistä	23 %	24 %	8 %	14 %	10 %
Alkoholin uskotaan helpottavan sosiaalista kanssakäymistä	13 %	18 %	12 %	14 %	16 %
Halu kapinoida vanhempia vastaan	6 %	11 %	10 %	10 %	9 %
Vanhemmatkin käyttävät alkoholia	4 %	2 %	5 %	4 %	12 %

Taulukko 6 Syyt nuorten alkoholinkäyttöön

Vaikka humalahakuisesti juovat nuoret erityisesti korostavat halua pitää hauskaa, on juuri heille koitunut alkoholinkäytöstä melko yleisesti vaikeuksista, joilta muut nuoret ovat vältty-

neet (ks. kuvio 3). Kaksi kolmasosaa usein humalaan juovista ja yksi kolmasosa joskus humalaan juovista 7.-9. luokan oppilaista on joutunut juomisen vuoksi vaikeuksiin. Yleisimmin vaikeuksia tai selkkauksia oli tullut kotona, mutta myös kavereiden kesken ja viranomaisten kanssa oli ollut hankaluutta.

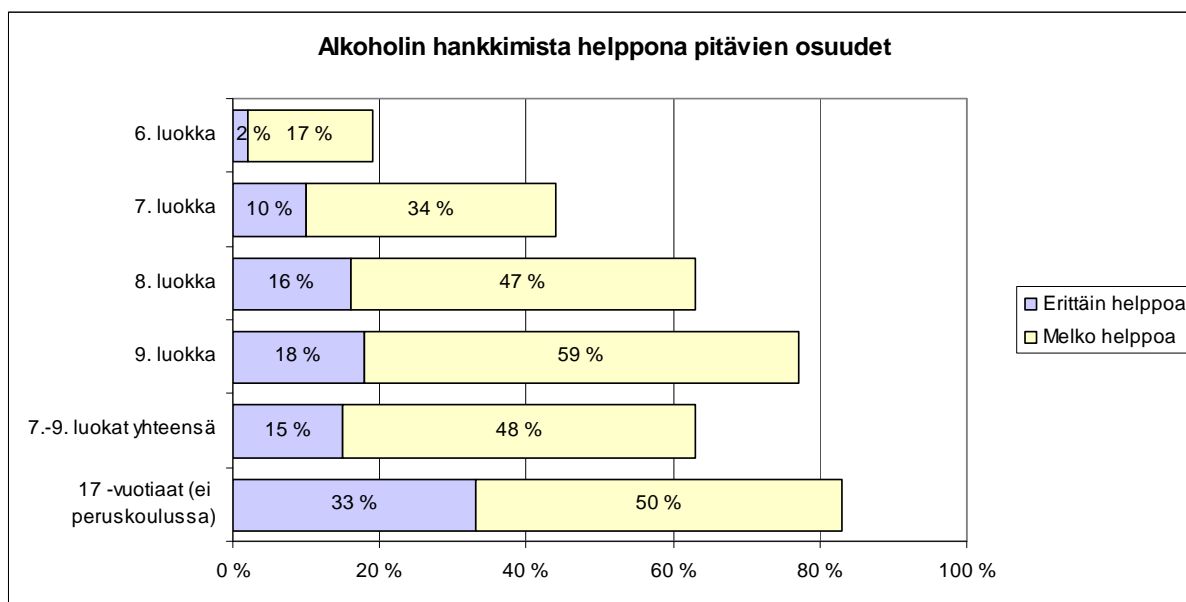

Kuvio 3. Vaikeuksiin joutuminen alkoholin käytön vuoksi juomatapojen mukaan. Mukana 7.-9. luokkalaisten vastaukset.

Alkoholin hankkiminen

Alkoholilain (1143/1994) mukaan alle 18 –vuotiaille ei alkoholia saa myydä, anniskella eikä välittää. Alle 18 –vuotias ei saa pitää hallussaan tai kuljettaa alkoholijuomaa. Lainkuuliaisuus ei tässä suhteessa ole kovin korkeassa kurssissa, sillä kolme neljästä peruskoulun 7.-9. luokkien 13-16 –vuotiaista oppilaasta kertoo juoneensa alkoholia ja moni on juonut sitä humaltumiseen asti.

Valtaosa oppilaista (63 %) uskoo, että alkoholin hankkiminen on melko tai erittäin helppoa (kuvio 4). Verrattuna edellisiin tutkimusajankohtiin (1995, 1999 ja 2003), nuoret pitävät alkoholin hankkimista nyt kuitenkin vaikeampana kuin aikaisemmin. Juomien hankkimista helpoana pitävien osuus 7.-9. luokkalaisten joukossa laski nyt ensimmäisen kerran alle 70 prosentin.

Kuvio 4. Alkoholin hankkimista helppona pitävien osuus vuonna 2007 ("Onko alkoholin hankkiminen ikäisellesi nuorelle vaikeaa vai helppoa?")

Useimmiten alkoholia on saatu kavereilta (45 %), kotoa vanhemmilta heidän luvullaan (28 %) tai muilta aikuisilta, joihin kuuluvat mm. palkkiota vastaan alkoholia välittävät henkilöt (23 %). Muiden aikuisten osuus alkoholin välittämisessä on nyt yleisempää kuin muina tutkimusvuosina (ks. taulukko 7).

Alkoholin hankintatavat	7.-9. luokkien oppilaat (mistä itse on saanut alkoholia)				7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien arvio (mistä 13-16 -vuotiaat voivat saada alkoholia)			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Kavereilta	45 %	39 %	52 %	51 %	90 %	88 %	93 %	89 %
Kotoa vanhemmilta heidän luvullaan	28 %	27 %	34 %	39 %	38 %	38 %	30 %	24 %
Muilta aikuisilta	23 %	12 %	20 %	19 %	48 %	49 %	44 %	44 %
Kotoa vanhemmilta ilman lupaa	13 %	10 %	14 %	10 %	50 %	42 %	47 %	32 %
Siskolta tai veljeltä	7 %	14 %	23 %	17 %	41 %	47 %	36 %	24 %
Ostanut itse kaupasta tai kioskista	6 %	21 %	16 %	7 %	16 %	33 %	27 %	18 %
Ostanut itse ravintolasta tms.	5 %	5 %	11 %	10 %	2 %	5 %	2 %	3 %
Omat vanhemmat ovat ostaneet lapsen pyynnöstä	3 %	7 %	11 %	11 %	27 %	38 %	36 %	35 %
Muualta	1 %	4 %	8 %	13 %	1 %	2 %	2 %	9 %
Ostanut itse Alkosta	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	4 %	1 %	2 %

Taulukko 7. Alkoholin hankintatavat vuosina 2003, 1999 ja 1995. Niiden osuudet, jotka ovat vastanneet käyttäneensä ko. tapaa (vastaaja saattoi valita useamman vastausvaihtoehdon).

Alkoholin hankinta sisarusten avulla, itse ostamalla tai omilla vanhemmilla ostattamalla on nyt harvinaisempaa kuin aikaisempina tutkimusvuosina (taulukko 7). Mainittuja hankintakeinoja käyttävät lähinnä humalahakuisesti juovat (ks. liite 3), joten tulos selittyy osin humalajuomisen vähentymisellä. Kyselytulokset mm. asennemuutosten osalta antavat kuitenkin perusteita päätellä, että tulokseen on vaikuttanut myös vahvistunut myynti- ja perhekontrolli.

Taulukossa 7 on mukana myös vanhempien vastaukset kysymykseen mistä peruskoululaiset alkoholia saavat. Vanhemmat odotetusti arvioivat nuorten käyttävän kaikkia hankintakeinoja yleisemmin kuin nuoret itse kertovat käyttäneensä. Runsas neljäsosa vanhemmista arvioi, että vanhemmat ostavat nuoren pyynnöstä alkoholia kun nuorten vastausten perusteella vain kolmella prosentilla omat vanhemmat ovat ostaneet pyynnöstä alkoholia. Tämän näkemysron taustana lienee myös ”muidenkin vanhemmat hakevat” – väite, jolla lapset omille vanhemmille pyyntöjään perustelevat.

Kyselyssä esitettiin väite, jonka mukaan omat vanhemmat voisivat tarjota tai hankkia alkoholia, jos oppilaan ikäinen nuori sitä haluaa käyttää. Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista 33 % oli samaa mieltä, että niin voi tehdä. Eri mieltä oli 43 %. Edelliseen tutkimusajankohtana v. 2003 samaa mieltä oli 37% ja eri mieltä 36 %, joten nuoret hyväksyvät nyt hieman harvemmin kuin aikaisemmin sen, että vanhemmat antavat alaikäisille alkoholia.

Käytetyimpiä juomia, kuten aikaisempinakin vuosina, ovat keskiolut, siideri ja long drink –juomat, joita 7.-9. luokkien oppilaista 34 % ilmoittaa käyttävän. Väkeviä käyttää 15 %, neulosolutta 9 %, kotiviiniä tai –olutta 8 %, viiniä 6 % , sahtia 5 % ja kiljua 3 %. Juomien suosituimmuusjärjestys on säilynyt samana. Myös väkevien osuus (15 %) on sama kuin vuonna 2003 , vaikka vuoden 2004 hinnanalennus suosi väkeviä. Kun otetaan huomioon paitsi käyttäjiksi ilmoittautuneet myös juomaa joskus maistaneet, ovat ei- teollisesti valmistettavat juomat, kuten kotiviini tai –olut, sahti ja kilju, nuorten juomavalikoimassa harvinaisempia kuin aikaisempina tutkimusvuosina. Tosin esim. sahtia joskus maistaneiden osuus on edelleen 41 % (51 % vuonna 2003).

Tämän luvun alussa viitattiin alkoholilakiin ja 18 –vuoden ikärajaan. Kyselyn tulokset osoittavat, että alkoholin ostaminen ja sen saaminen omilta vanhemmilta tai sisaruksilta on käynyt aikaisempaa harvinaisemmaksi. On vaikea sanoa onko kysymys lainkuuliaisuuden lisääntymisestä vai muutoksista alkoholin välittämistä ohjaavissa yhteisön solidaarisuuden logiikoissa (ks. Simonen ja Tigerstedt 2006). Perheyhteisössä painottuu tulevaisuus vahvemmin kuin kaveriyhteisössä, jossa korostuu eläminen tässä ja nyt (ks. emt.). On todennäköistä, että

perheyhteisöissä ja paikallisyhteisöissä (mm. kauppojen myyntikontrolli) herkemmin vaikuttaa huoli lasten ja nuorten tulevaisuudesta ja alkoholin haittavaikutuksia koskevan tiedon lisääntyminen. Kaveriyhteisöissä tai nuorison osakulttuureissa vallitsevia käytäntöjä ja ohjeita, joiden mukaan alkoholia kavereille välitetään, olisikin hyvä tuntea paremmin, jotta pyrkimyksiä alkoholin saatavuuden ja juomisen rajoittamiseksi pystyttäisiin perustelemaan monipuolisesti.

Laillisuusnäkökohdat ovat tärkeitä perusteluja juomisen rajoittamiselle, muita ovat mm. terveydelliset ja sosiaaliset haitat, joiden yhteys varhaisessa iässä aloitettuun alkoholinkäyttöön on tutkimuksin osoitettu (ks. Pitkänen ja Pulkkinen 2003). Lisäksi tulisi tehdä tunnetuksi sellaisia nuorisokulttuurin piirteitä, joissa humalahakuista juomista ei pidetä aikuismaailman kontrollista irrottautumisen tai hauskanpidon olennaisena keinona. Esim. peruskoulun alempien luokkien oppilaiden olisi hyvä tietää, että ylemmillä luokilla trendinä ei ole juomisen yleistymisen vaan raittiiden osuuden lisääntyminen. Joukkoharha, ts. se, että nuoret luulevat muiden samankäisten nuorten käyttävän alkoholia todellista enemmän, voi vaikuttaa sosiaalisena paineena juomisen lisääntymiseen ja siksi sen oikaisemien on tärkeää (ks. Holmila ym. 2005).

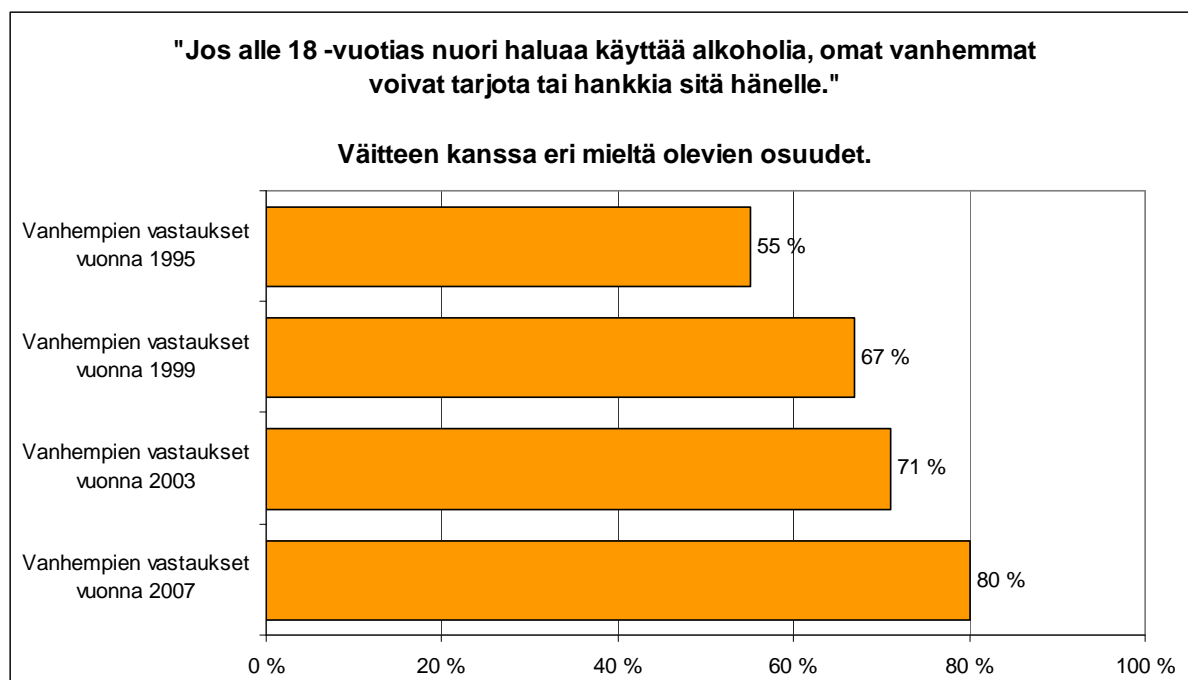
Toimivampina keinoina nuorten alkoholin käytön vähentämiseen nuoret itse näkivät tässä kyselyssä yhtäältä alkoholin saatavuuden rajoittamisen valvontaa tiukentamalla (48 %), ja toisaalta nuorten toimintamahdollisuuksien lisäämistä (41 %). Valistusta ehdotti 20 %. (Ks. liitetaulukko 23.)

Vanhemmat ja peruskoululaisten alkoholin käyttö

Yläluokkien (7. – 9. luokat) lasten vanhemmat suhtautuvat yhä kielteisemmin nuorten alkoholin käyttöön. Nyt tehdyn kyselyn mukaan 97 % vanhemmista suhtautuu lastensa juomiseen erittäin tai melko kielteisesti. Loput kolme prosenttia ilmoittaa, että on vaikea ottaa kantaa. Yksikään vanhemmista ei sano suhtautuvansa lastensa alkoholin käyttöön sallivasti. Vuonna 2003 erittäin tai melko kielteisesti suhtautuvien osuus oli 94 % ja kolme prosenttia suhtautui melko sallivasti. Vuonna 1995 sallivasti suhtautuvien osuus oli 8 %.

Vanhempien vastauksista eri vuosina tehtyihin kyselyihin näkyy, että suhtautuminen lasten alkoholikokeiluihin ja alkoholinkäyttöön on muuttunut vähemmän sallivaksi. Edelleen sitä pidetään kuitenkin liian sallivana. Kun vanhemmilta kysyttiin millaisena he pitävät suomalaisten aikuisten suhtautumista nuorten alkoholinkäyttöön, vastasi 70 % että suhtautuminen on liian salliva. Vuonna 2003 vastaava osuus oli 68% , mutta vain 54 % vuonna 1995.

Sama linja näkyy myös alkoholin tarjoamisessa tai hankkimisessa alaikäisille lapsille. Vanhempien mielipidettä kysyttiin seuraavalla tavalla: ”Jos alle 18-vuotias nuori haluaa käyttää alkoholia, omat vanhemmat voivat tarjota tai hankkia sitä hänelle. Mitä mieltä olette?” Nyt tehdyssä kyselyssä eri mieltä oli 80 % kun vuonna 1995 eri mieltä oli vain 55 % vanhemmistä (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Vanhempien mielipiteet alkoholin hankkimisesta nuorille

Huolimatta vanhempien kielteisestä suhtautumisesta peruskouluikäisten lasten alkoholinkäyttöön, on heidän lastensa tutustuminen alkoholiin usein tapahtunut vanhempien luvalla, sikäli kun lapsi on juonut alkoholia. Vuoden 2007 kyselyssä 41 % vanhemmista vastasi, että peruskouluikäinen lapsensa on jo tutustunut alkoholiin, vuonna 2003 vastaava osuus oli 45 %, vuonna 1999 se oli 61 % ja vuonna 1995, jolloin tutkimus ensimmäisen kerran tehtiin, 58%. Vanhemmilta on kysytty eri vuosina ”tapahtuiko lapsenne tutustuminen alkoholiin teidän luvallanne”. Seuraavasta kuviosta (kuvio 6) näkyy, että vanhempien luvalla alkoholiin tutustuminen oli selvästi yleisempää 1990 –luvulla kuin nyt.

Vanhemmat uskovat, että alkoholin käyttö nuorten keskuudessa on lisääntymässä. Tosin usko tällaiseen suuntaukseen ei ole aivan yhtä laajaa kuin vuonna 2003. Valtaosa (68 %) vanhemmista uskoi vuonna 2003, että alkoholin käyttö nuorten keskuudessa on hieman tai selvästi lisääntymässä, kun vuonna 2007 näin uskoi enää vajaa puolet (48 %) vanhemmista. Vuonna 2007 myös lähes puolet (43 %) vanhemmista uskoi käytön pysyvän ennallaan ja 9 % uskoi sen olevan vähenemässä.

Kuvio 6. Lapsien tutustuminen alkoholiin vanhempien luvalla

Vanhemmilta kysyttiin käsitystä siitä, moniko 14-vuotias käyttää alkoholia kerran tai useammin kuukaudessa. Vanhempien käsityksissä on tapahtunut selvä muutos siten, että he uskovat nuorten vähäisempään alkoholin käyttöön kuin aikaisempina vuosina. Vuonna 2007 valtaosa vanhemmista (74 %) arvioi vain harvojen tai vähemmistön käyttävän alkoholia kuukausittain. Noin neljännes (26 %) vanhemmista arvioi, että enemmistö tai puolet nuorisosta juo kuukausittain. Osuus on selvästi alempi kuin vuonna 2003, jolloin lähes puolet (45 %) vanhemmista vastasi, että enemmistö tai puolet nuorisosta juo kuukausittain.

Suurin osa vanhemmista (56 %) vastasi, ettei oma lapsi ole koskaan juonut alkoholia. Neljännes (24 %) vanhemmista kertoo lapsen tutustuneen alkoholiin vanhempien luvalla ja viidennes (21 %) ilman lupaa. Nyt vanhempien käsitys lasten alkoholikokeiluista näyttää realistisemmalta kuin vuonna 2003, jolloin niiden vanhempien osuus, jotka ajattelivat, ettei oma lapsi ole koskaan juonut alkoholia, oli 71 %.

Noin 15 % vanhemmista sanoo lapsensa juovan 3-4 kertaa vuodessa tai harvemmin ja 5 % kuukausittain. Valtaosa vanhemmista (78 %) uskoo kuitenkin, ettei oma lapsi nykyisin käytä alkoholia lainkaan. Luokka-asteesta riippuen 7.-9. luokkalaisista oppilaista kolmasosasta (9 lk) puoleen (7.lk) ilmoitti, ettei käytä alkoholia lainkaan.

Vanhempien käsitykset lasten humalakokeiluista eroavat siitä, mitä nuoret itse ilmoittavat. Kun vanhemmista 83 % ajattelee, ettei oma lapsi ole koskaan juonut itseään humalaan, niin

nuorista 60 % vastaa ettei ole ollut koskaan humalassa. Vanhempien vastausten mukaan oma lapsi on keskimäärin 14-vuotiaana juonut itsensä ensimmäisen kerran humalaan. Tässä kohden nuorten omat vastaukset ovat lähes samansuuntaiset; nuorten itsensä mukaan keskimäärin 13-vuotiaana on kokeiltu ensimmäinen humala.

Käsitykset vanhempien omista juomistottumuksista eroavat nuorten ja vanhempien ajatuksissa jossain määrin, mutta ei niin paljon kuin käsitykset nuorten juomisen yleisyydestä.. Vanhemmista 66 % vastaa juovansa alkoholia kuukausittain, kun nuorista 76 % arvioi vanhempiansa käyttävän alkoholia kuukausittain. Viikoittain sanoo vanhemmista juovansa 33 % ja nuorista 45 % sanoo vanhempiansa juovan viikoittain.

Nuorten ja heidän vanhempiansa välillä eroa on myös omissa alkoholikokeiluissa. Vanhemmat ovat itse keskimäärin 16-vuotiaana juoneet ensimmäisen lasillisen alkoholijuomaa, kun taas nuoret sanovat tehneensä sen keskimäärin 11-vuotiaana. Vastaavasti ensimmäisen humalan vanhemmat ilmoittivat juoneensa keskimäärin 17-vuotiaana ja nuoret 13-vuotiaana.

Vanhempien avoimissa kommentteissa tuli mm. esiin toivomus saada vapaa-ajan toimintaa nuorille. Myös tiukempaa valvontaa ikärajojen noudattamisessa toivottiin. Vanhemmat peräänkuuluttivat myös omaa rooliaan esimerkinantajina ja yleensäkin välittämistä nuoren asioista.

Muissakin tutkimuksissa (Sirola 2004; Holmila ja Raitasalo 2002), joissa vanhempien käsityksiä lasten alkoholinkäytöstä on kartoitettu, on havaittu, että vanhempien mielestä omat lapset käyttävät alkoholia vähemmän kuin muut nuoret, jotka heidän mielestään käyttävät sitä liikaa. Monet vanhemmista olettavat, ettei oma lapsi käytä alkoholia lainkaan, vaikka nuoren vastausten mukaan käyttääkin.

Sirolan (2004) väitöskirjatutkimuksessa, jossa analysoitiin samojen perheiden vanhempien ja yhdeksäsluokkalaisten lasten vastauksia, kävi ilmi, että yli puolet vanhemmista oletti, ettei perheen nuori käytä alkoholia ollenkaan, kun vastaavien perheiden nuorista vain neljäsosa vastaisi, ettei käytä alkoholia. Ne nuoret, joiden vanhemmat eivät vastanneet kyselyyn käyttivät alkoholia useammin kuin ne nuoret, joiden vanhemmat vastasivat kyselyyn (emt.).

5. HUUMEET

Aineita, joita voidaan käyttää päihtymistarkoituksessa sanotaan päihteiksi. Yleisimmin käytetty päihde on alkoholi. *Huume* -käsitettä käytetään tarkoittamaan muita päihteitä kuin alkoholia ja tupakkaa. Tässä tutkimuksessa käytetään samaa määritelmää huumeista ja päihteistä, jota jo ensimmäisessä, vuoden 1995 tutkimuksessa, käytettiin.

Huumeita rajatumpi käsite on *huumausaine*. Huumausaineiksi luokitellut aineet määritellään huumausainelainsäädännössä. Niihin kuuluvat tietyt lääkkeet, sienet ja huumeet kuten kannabis, LSD, heroiini ja amfetamiini.

Suomessa huumausaineiden valmistus, tuonti, jakelu, kauppa, hallussapito ja käyttö on laissa kiellettyä ja rangaistavaa. Kaikki huumausaineet ovat kiellettyjä, mutta siitä keskustellaan, pitäisikö huumausaineisiin suhtautumisessa tehdä eroa aineiden "kovuuden" perusteella. Kansanterveyslaitoksen tutkimuksissa reilu kolmasosa vastaajista on ollut sitä mieltä, että huumeita ei pidä erottaa miedoiksi ja koviksi, mutta lopuista valtaosa on nimennyt kannabiksen miedoksi ja mm. heroiinin, kokaiinin, amfetamiinin ja LSD:n koviksi huumausaineiksi. (Piispa ym. 2005).

Huumeiksi määritellään myös tietyt liuottimet (mm. lakat, liimat ja puhdistusaineet), joita hais-telemalla (imppaamalla) voi tulla päihdyksiin. Lisäksi huumeiksi lasketaan muut reseptillä tai ilman reseptiä saatavat lääkkeet, kuin huumausainelainsäädännön virallisesti määrittelemät lääkkeet. Tässä tutkimuksessa käsitteellä *huume* tarkoitetaan huumausaineiden lisäksi kaikkia lääkkeitä ja impattavia aineita, joita nuoret käyttävät huumaavassa tarkoituksessa.

Huumekokeilut ja kokemukset

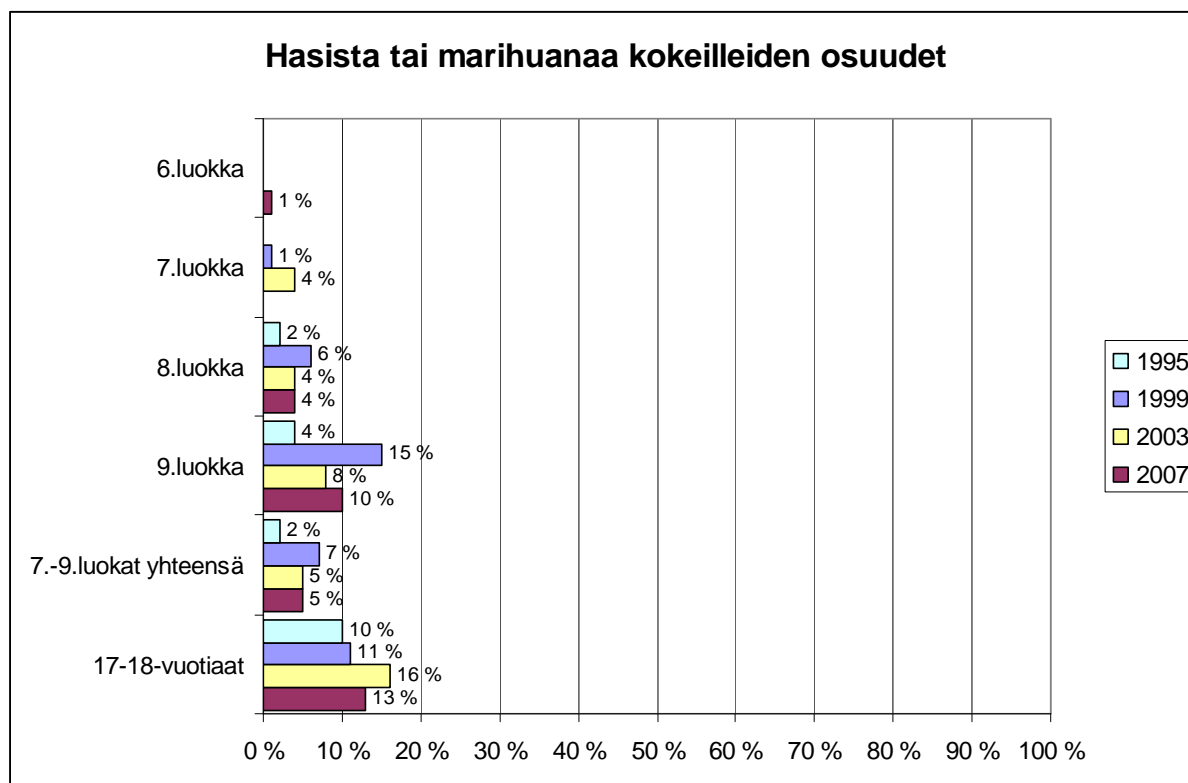
Kun hämeenkyröläisiltä 7.-9. luokkien oppilailta kysyttiin "Oletko joskus kokeillut jotain huumeita?" vastasi 13 % kokeilleensa.³ Runsas neljäsosa (28 %) kertoi jonkun kavereistaan kokeilleen huumeita.

Oppilaiden vanhemmista vastasi 2 % kokeilleensa joskus huumeita. Yksikään kyselyyn vastanneista vanhemmista ei tiennyt tai uskonut, että oma lapsi olisi kokeillut huumeita, mutta 11

% vanhemmista arveli, että joku lapsen tuttavista on kokeillut. Nuoret pyrkivät pitämään huumekokeilut vanhemmilta salassa. Kun useimmiten on kyse yhden kerran kokeilusta, ei salassa pitäminen välttämättä ole kovin vaikeakaan.

Tutkimuksessa selvitettiin kannabiksen kokeilua, imppaamista, alkoholin ja lääkkeiden yhdessä käyttöä, joista hämeenkyröläisten nuorten huumeidenkäytössä lähes poikkeuksetta on kysymys. Lisäksi kysyttiin amfetamiinin ja muiden mahdollisten huumeiden kokeilusta.

Huumeekokeilujen yleisyyden vertailussa eri ajankohtien ja väestöryhmien välillä on kannabiskokeilut käytetyin mittari. Peruskoulun 7.-9- luokan oppilaista keskimäärin 5 % ilmoitti joskus kokeilleensa hasista tai marihuanaa. Yhdeksäsluokkalaisista joka kymmenes on kokeillut kannabista (kuvio 5).

Kuvio 5. Kannabiskokeilut

Pitkälle meneviä päätelmiä kannabiskokeiluiden yleistymisen tai vähentymisen suhteen ei eri vuosien tutkimusten perusteella voida tehdä. Ehkä jonkinlaisesta tasaantumisesta voi varovasti puhua. Peruskouluikää vanhempien (17-18 -vuotiaiden) nuorten keskuudessa joka kymmenes tai hieman useampi on joskus kokeillut hasista tai marihuanaa. Korkein luku osuu

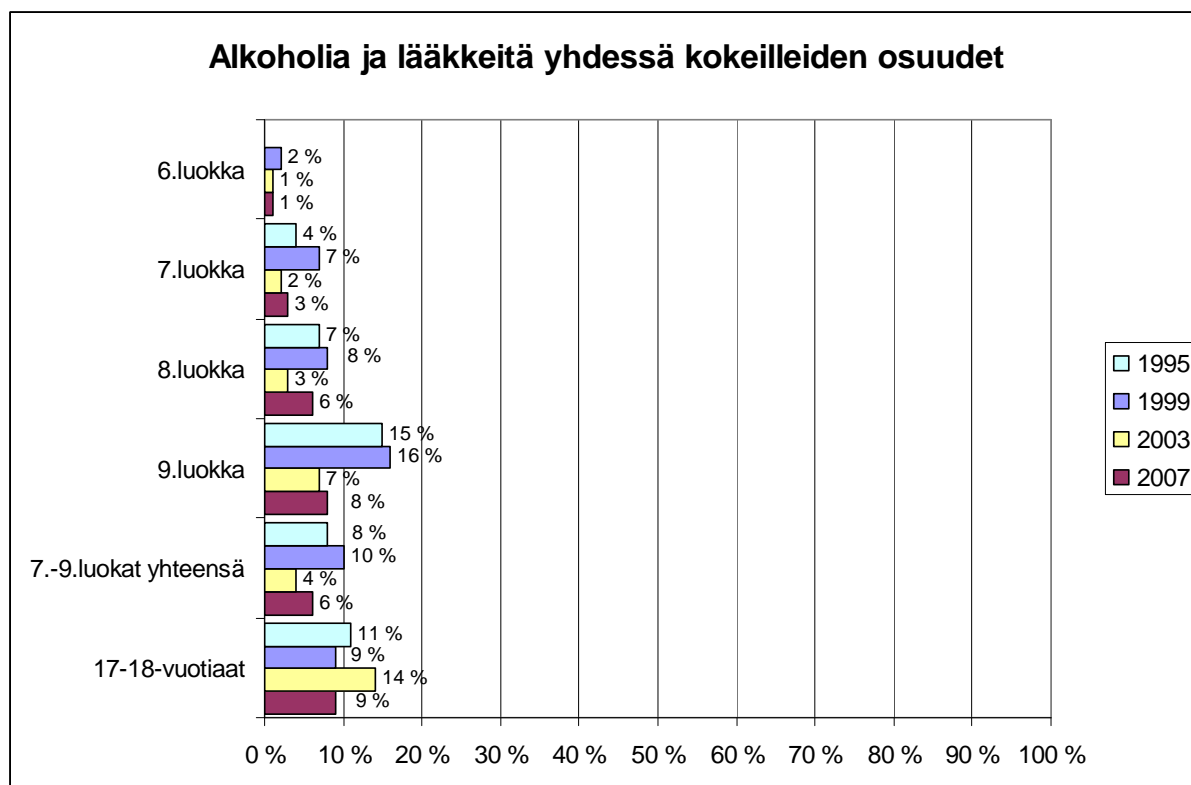
³ Kolmetoista prosenttia on vastannut kokeilleensa jotakin huumetta. Vastausohjeista huolimatta vastauksissa painottuu vain laittomien huumeiden mieltäminen huumeiksi. Jos lasketaan mukaan kaikki

vuoden 2003 kohdalle. Vuosituhannen vaihteessa kokeilut yleistyivät peruskouluikäisten joukossa. Peruskoulun 7.-9. luokkalaisten kokeilut ovat kaikilla luokka-asteilla nyt harvinaisempia kuin vuonna 1999.

Hämeenkyröläisten nuorten kannabiskokeilut ovat keskimäärin yhtä yleisiä kuin muuallakin Suomessa. Stakesin Kouluterveys 2006 –kyselyn valtakunnallisten tulosten mukaan kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista 7 % (8 % v. 2002) on joskus kokeillut tai käyttänyt hasista tai marihuanaa. Hämeenkyrössä samojen luokka-asteiden oppilaiden joukossa vastaava osuus on vuoden 2007 tutkimuksen mukaan myös 7 % (6 % v. 2003). Kouluterveyskyselyn mukaan lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin oppilaista 12 % on kokeillut hasista tai marihuanaa. Hämeenkyrön kyselyyn osallistuneista 17-18 –vuotiaista lukiolaisista 10 % vastasi kokeilleensa em. aineita.

Väestön keskuudessa (15-69 –vuotiaat) joskus elämänsä aikana kannabista kokeilleiden osuus oli vuonna 2004 tehdyn tutkimuksen mukaan 12 %. Osuus on sama kuin vastaavassa tutkimuksessa vuonna 2002. Ensimmäiset kannabiskokeilut tehdään yleensä nuorena (alle 25 –vuotiaana). Vanhemmalla iällä käytön aloittaminen on vähäistä. Tutkimusten perusteella on todennäköistä, että valtaosa kannabista joskus kokeilleista nuorista ei jatka sen käyttöä vartuttuaan. (Ks. Hakkarainen ja Metso 2005.)

Alkoholin ja lääkkeiden käyttäminen yhdessä on ollut aikaisempina tutkimusajankohtina työille tyypillisempää kuin pojille. Niin on tälläkin kertaa (ks. liitteet 1-2). Alkoholin ja lääkkeiden yhteiskäyttö on peruskoululaisten keskuudessa harvinaisempaa nyt kuin vuonna 1999, mutta hieman yleisempää kuin vuonna 2003 (kuvio 6).

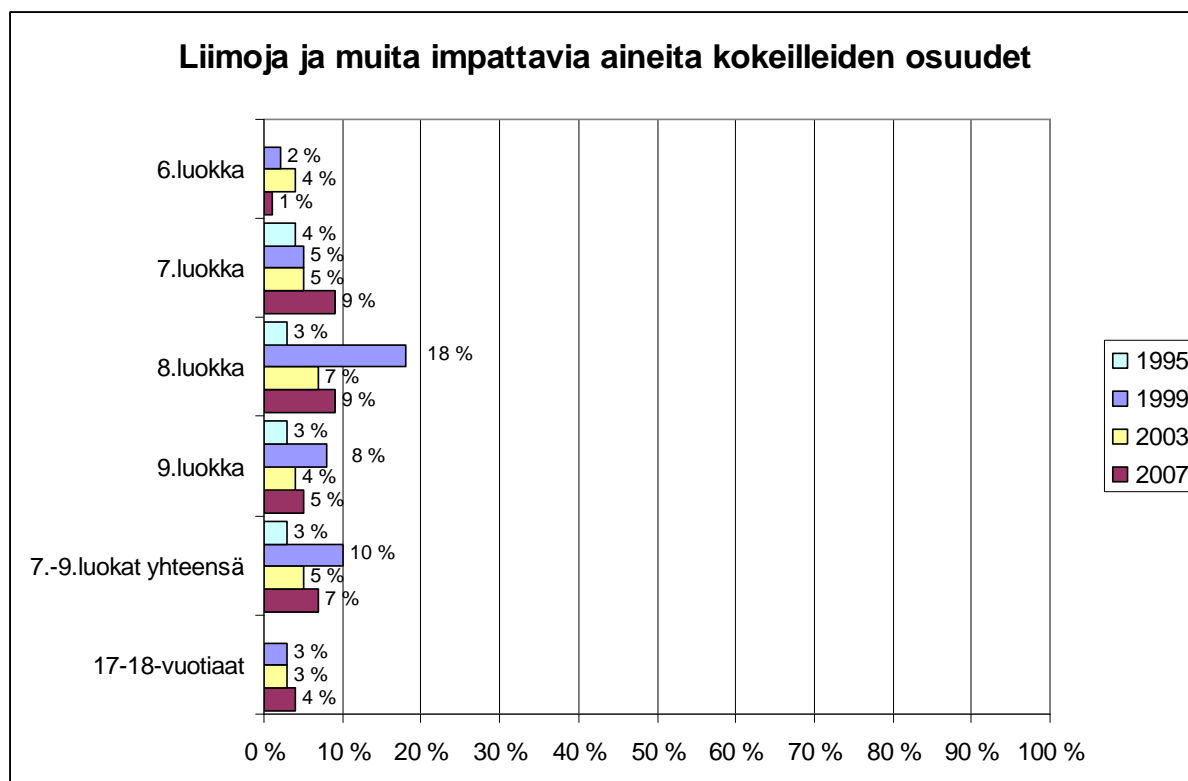

Kuvio 6. Alkoholi ja lääkkeet

Verrattuna 8.-9. luokkalaisten ilmoittamaan keskimääräiseen alkoholin ja lääkkeiden yhteiskäyttöön vuoden 2006 valtakunnallisessa Kouluterveyskyselyssä (9 %), on se saman luokkalaisten oppilaiden keskuudessa hieman harvinaisempaa (7 % v. 2007) Hämeenkyrössä, jossa pojat em. luokka-asteilla eivät juurikaan käytä mainittua päihdeyhdistelmää (ks. liitteet 1-2). Sen sijaan päihtymyksen tavoittelu haistelemalla erilaisia aineita on jossain määrin tuttua sekä tytöille että pojille (liitteet 1-2).

Impkaus on pysynyt osana peruskoululaisten huumekekeiluja ja on nyt keskimäärin yleisempää kuin vuonna 2003 tai 1995. Vuoteen 1999 nähden lukemat ovat kuitenkin alemmat, paitsi 7. luokan oppilailla (kuviot 7). Impkaus näyttää kiinnostavan nuorempia koululaisia. Se on huolestuttavaa, vaikka liimojen ym. haistelu näyttää jäävän vähemmälle iän karttuessa. Esim. 17-18 -vuotiaiden alemmat lukemat voivat osin johtua siitä, että alemmilla luokilla tehdyt kokeilut ovat jo unohtuneet. Yleisimmin impkausta ovat kokeilleet (v. 2007) seitsemäsluokkalaisten pojat (11 %) ja kahdeksaluokkalaisten tytöt (11 %).

Kouluterveyskyselyn 2006 tulosten valossa 8.-9. luokkalaisten impkauskokeilut (7 % on kokeillut) ovat yhtä yleisiä Hämeenkyrössä kuin muualla maassa keskimäärin. Seitsemäsluokkalaisten kokeiluista ei ole vastaavaa vertailutietoa.

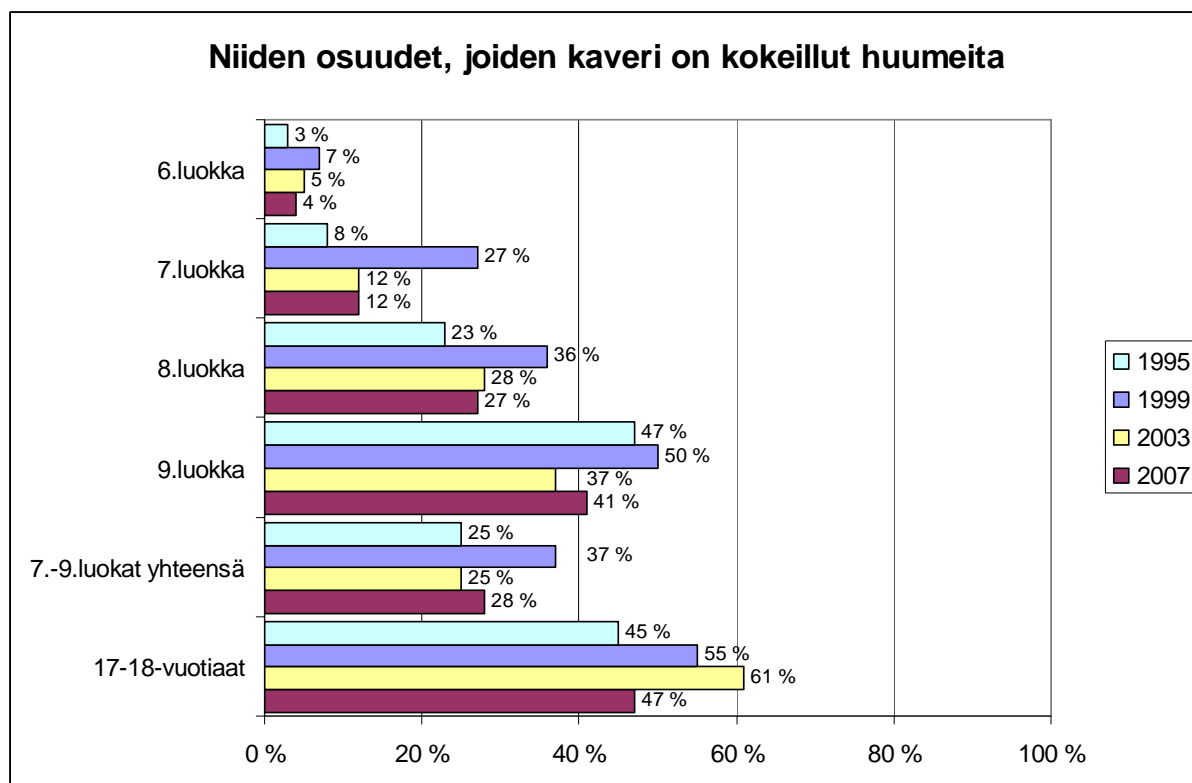

Kuvio 7. Imppaus

Koulukyselyissä ilmoitetut huumausainekokeilut ovat lähinnä kannabiskokeiluita. Keskimäärin yksi prosentti hämeenkyröläisistä peruskoulun 7.-9- luokkien oppilaista vastasi kokeilleensa muutakin laitonta huumetta kuten amfetamiini tai LSD. Muita aineita kokeilleiden osuus hämeenkyröläisten 8.-9. luokan oppilaiden keskuudessa (2 %) vastaa vuoden 2006 Kouluterveyskyselyn mukaan amfetamiinia, LSD:tä tai vastaavia aineita kokeilleiden osuutta.

Sosiaalinen altistuminen huumeille, huumeiden saatavuus ja valmius huumekekeiluihin

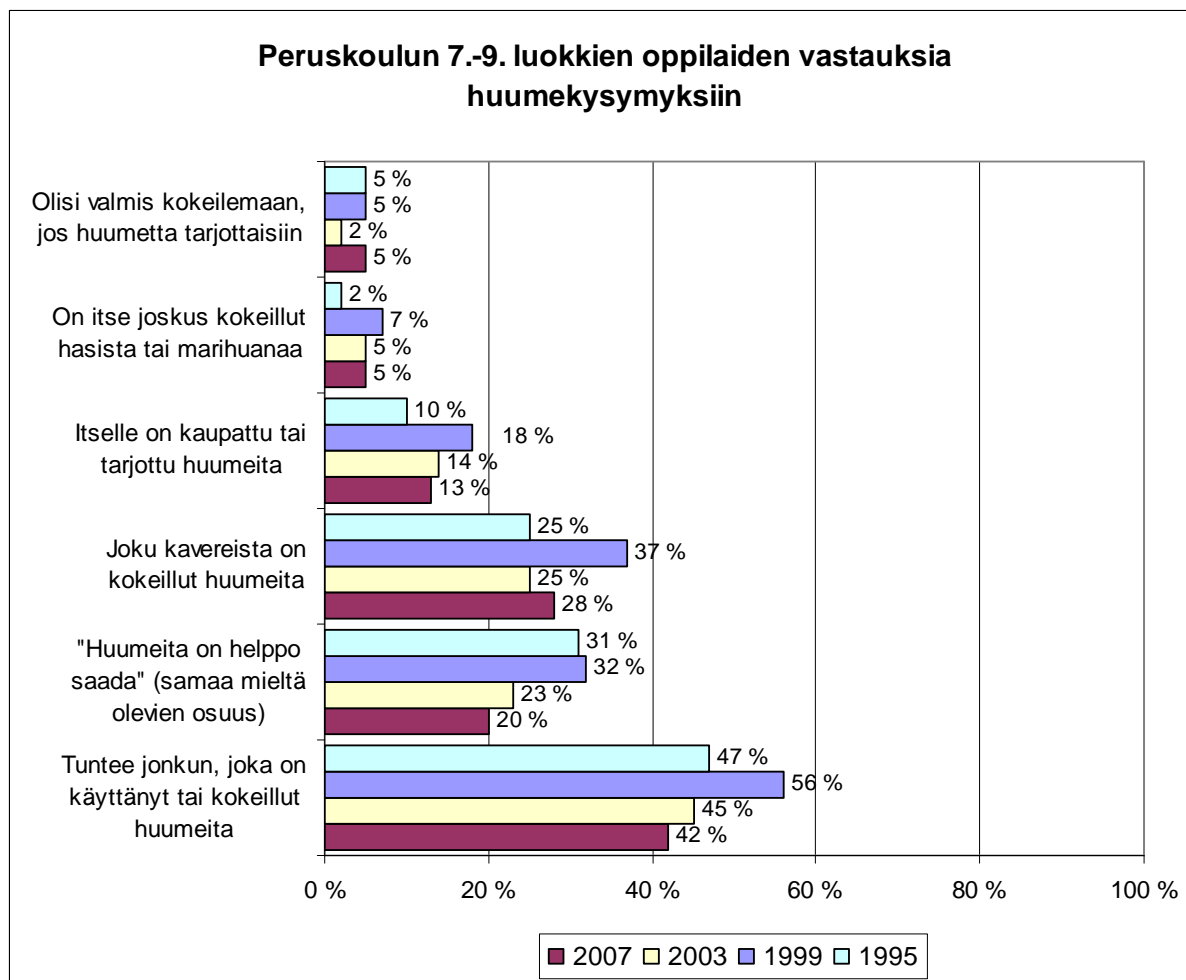
Huumeiden käytön yhteydessä puhutaan sosiaalisesta altistumisesta, kokeiluista , ajoittaisesta käytöstä, säännöllisestä käytöstä, ongelmakäytöstä ja huumeriippuvuudesta. Koululaiskyselyissä saadaan tietoa lähinnä kokeiluista ja ajoittaisesta käytöstä sekä sosiaalisesta altistumisesta. Sosiaalinen altistuminen merkitsee huumekontakteja, ts. tunnetaan huumekekeilijoita ja huumeiden käyttäjiä ja tullaan huumeiden tarjonnan tai kaupittelun piiriin.

Kuvio 8. Kaverien huumekeailut

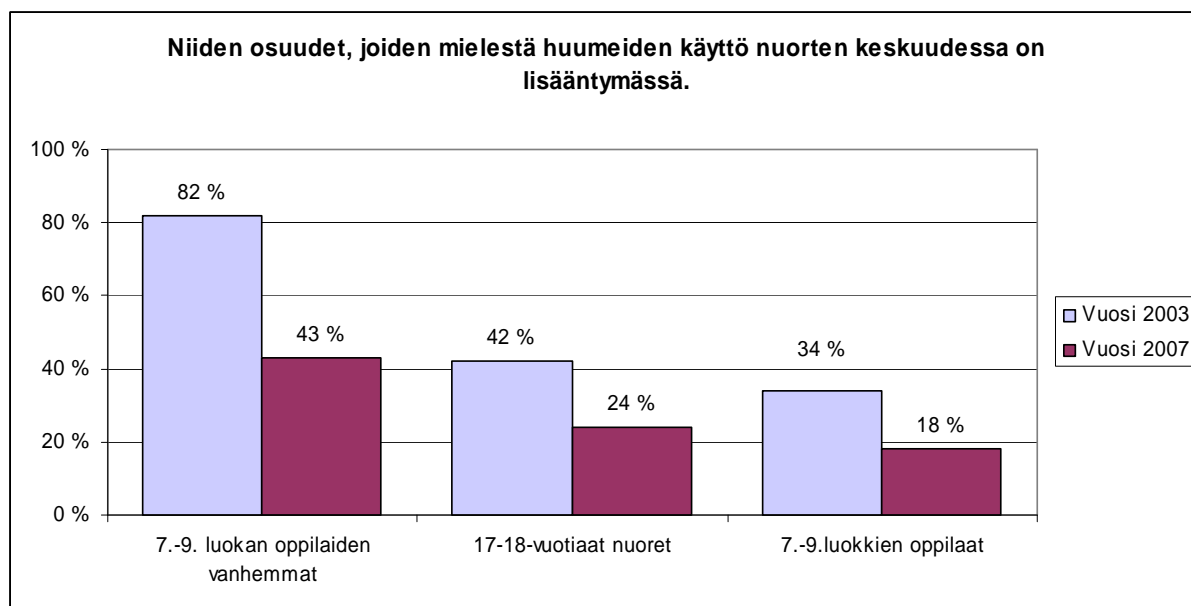
Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista keskimäärin 42 % ja oppilaiden vanhemmista 45 % sanoo tuntevansa jonkun, joka on käyttänyt tai kokeillut huumeita. Yhdeksäsluokkalaisten (58 %) ja 17-18 –vuotiaiden joukossa (59 %) enemmistö tuntee jonkun huumeita käyttäneen. Kun kysymystä tarkennetaan kavereihin, kokeilijoita tuntevien osuudet putoavat selvästi (ks. kuvio 8). Niiden osuus, joiden kaveri on kokeillut huumeita, on vuoteen 2003 verrattuna ennaltaan tai hieman alentunut muissa paitsi yhdeksäsluokkalaisten ryhmässä. Vuoteen 1999 verrattuna lukemat ovat nyt selvästi alemmat kaikissa ryhmissä (kuvio 8).

Niitä, jolle huumeita on tarjottu tai kaupattu on 7.-9. luokkalaisten joukossa 13 % ja oppilaiden vanhempien joukossa 15 %. Yhdeksäsluokkalaisilla (22 %) ja 17-18 –vuotiailla (18 %) kokemukset huumetarjonnasta ovat muita yleisempiä. Keskimäärin on altistuminen huumetarjonnalle, samoin kuin huumeita kokeilleiden tunteminen, vähentynyt oppilaiden keskuudessa (ks. kuvio 9).

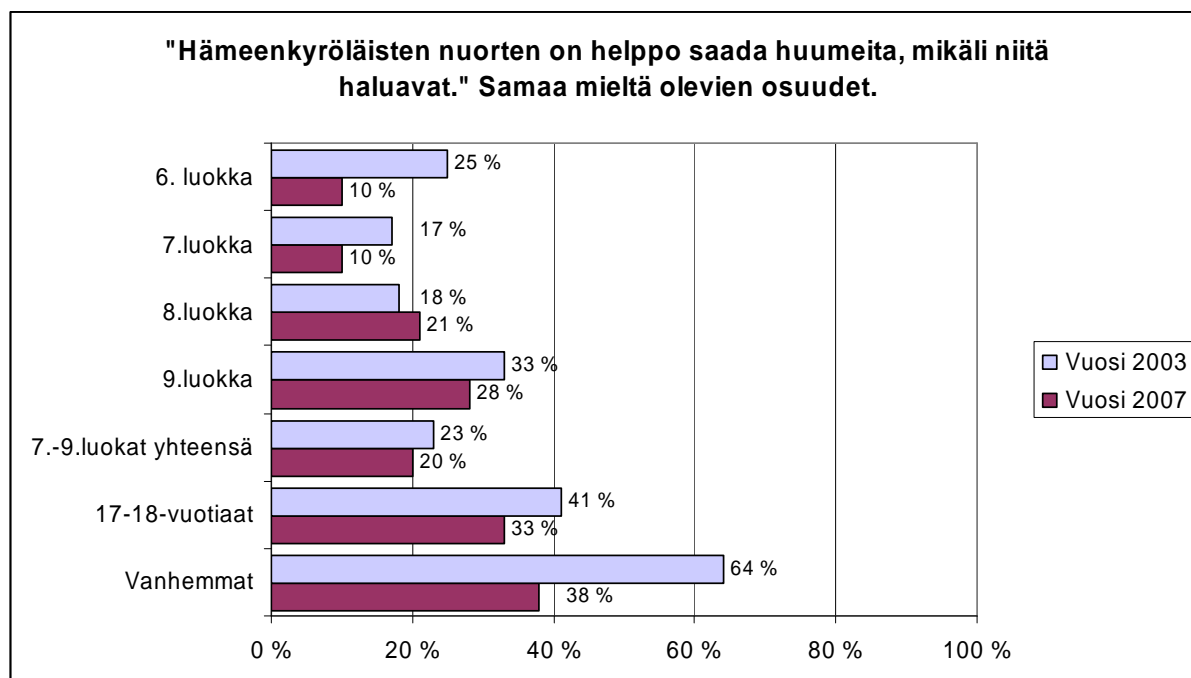
Kuvio 9. Peruskoulun 7.-9. -luokkien oppilaiden vastauksia huumeekysymyksiin.

Ennakoinnit nuorten huumeiden käytön lisääntymisestä ovat muuttuneet merkittävästi vuoteen 2003 verrattuna kaikissa kyselyyn vastanneiden ryhmissä. Kun oppilaiden vanhemmista jopa 82 % arvioi vuonna 2003 nuorten huumeiden käytön olevan lisääntymässä, oli nyt tätä mieltä olevia enää 43%. Oppilaiden keskuudessa huumeiden käytön lisääntymistä ennakoivien osuus on pudonnut 34 prosentista 18 prosenttiin (kuvio 10). Vertailun vuoksi mainittakoon, että Kansanterveyslaitoksen vuoden 2004 kyselyn mukaan 72 % aikuisväestöstä arveli huumeiden käytön lisääntyvän lähitulevaisuudessa (Piispa ym. 2005).

Kuvio 10 Arvio nuorten huumeidenkäytön lisääntymisestä

Myös käsitykset huumeiden saatavuudesta ovat nyt varauksellisempia kuin vuonna 2003, jolloin 7.-9. luokkien oppilaiden vanhemmista kaksi kolmasosaa (64 %) arveli, että hämeenkyröläisten nuorten on helppo saada huumeita, mikäli niitä haluavat. Nyt tällä kannalla oli enää runsas kolmasosa vanhemmista (ks. kuvio 11).

Kuvio 11. Huumeiden hankkimisen helppous.

Peruskoulun 7.-9. luokan oppilaat suhtautuvat huumeisiin varsin kielteisesti. Viisi prosenttia vastasi, että luultavasti kokeilisi, jos huumeita tarjottaisiin (ks. kuvio 9). Kokeilemaan valmiita oli 17-18 -vuotiaiden ryhmässä 11%, mutta oppilaiden vanhemmista yksikään ei harkitsisi

huumeiden kokeilemista. Oppilaiden ehdottomuus huumekekeiluista kieltäytymisen suhteen on nyt kuitenkin jonkin verran lievempää kuin aikaisempina tutkimusajankohtina. Niiden osuus, jotka vastasivat, ettei missään tapauksessa kokeilisi oli nyt 71 % . Vuonna 2003 vastaava osuus oli 80%, vuonna 1999 se oli 69 % ja 77 %vuonna 1995.

Muita oppilaita myönteisemmin omakohtaisiin huumekekeiluihin suhtautuvat alkoholia humaltuakseen käyttävät ja ne, jotka ovat jo joskus kokeilleet jotain huumetta (ks. liitteet 3 ja 4). Myös aikaisemmin kokeilleista valtaosa joko ei kokeilisi uudestaan tai ei osaa sanoa kokeilisiko. Huumeita kokeilleista 20% vastasi luultavasti, ja 3 % varmasti, kokeilevansa.

Huumekekeiluiden yhteys alkoholinkäyttöön

Huumekekeilut ja sosiaalinen altistuminen huumeille ovat yleisimpiä niiden nuorten keskuudessa, jotka juovat alkoholia usein humalaan asti (ks. liitteet 3-4)). Humalahakuisesti usein juoville nuorille tarjotaan tai kaupataan huumeita enemmän (36 %) kuin nuorille keskimäärin (13 %). He myös uskovat huumeiden helppoon saatavuuteen useammin kuin nuoret keskimäärin (41 % vs. 20 %).

Niistä 7.-9. luokkien oppilaista, jotka ilmoittivat juovansa itsensä humalaan vähintään kerran kuukaudessa, oli 16 % kokeillut kannabista. Humalaan juomattomien ryhmässä kannabista kokeilleita on 1 %. Usein humalaan juovista 68 % vastasi jonkun kavereistaan kokeilleen huumeita kun vastaava osuus humalaan juomattomien ryhmässä on 5 %.

Tutkimusten mukaan (ks. Hakkarainen ja Metso 2005) huumeiden kokeilu ja käyttö näyttävät vahvasti yhdistyvän suomalaiseen humalahakuiseen alkoholikulttuuriin. Myös kannabiksen käyttöön liittyy humalahakuisuus, vaikka käyttäjien kuulee joskus esittävän, että kannabiksen käyttö vähentää kiinnostusta juomiseen. Todennäköisesti humalainen juhliminen vie kontakteihin huumeiden käyttäjiin ja humalatila laskee kynnystä kokeiluihin.

Vaikka huumeiden käyttö ja kokeilu esiintyvät Suomessa rinnan humalahakuisen alkoholinkäytön kanssa, on kansainvälisissä tutkimuksissa todettu kouluikäisten nuorten huumekekeilujen olevan Suomessa harvinaisempia kuin monissa muissa Euroopan maissa. Humalajuomisen yleisyyden suhteen suomalaiset nuoret sijoittuvat vertailussa kärkipäähän. Suomenkin edellä humalajuomisen yleisyydessä on vielä muutama maa, kuten Tanska ja Irlanti, joissa kannabiksen käyttö on paljon yleisempää kuin meillä (taulukko 8). Esim. Ranskassa on humalajuominen harvinaisempaa, mutta kannabiskokeilut yleisempiä kuin Suomessa. Ruotsis-

sa ovat niin alkoholin käyttö, humalajuominen kuin kannabiskokeilutkin harvinaisempia kuin Suomessa.

Eräissä maissa (esim. Iso-Britannia) asenteet kannabiksen käytön suhteen ovat selvästi sallivampia kuin Suomessa. Toistaiseksi ei ole vahvoja merkkejä, että suomalaisten asenteet olisivat kansainvälisen ilmapiirin vaikutuksessa merkittävästi muuttuneet sallivammiksi, vaikka kannabiksen kertaluonteisiin kokeiluihin liittyvän riskiarvioiden lientymistä on havaittu. Lientyminen ei ole koskenut kuitenkaan säännöllistä käyttöä (ks. Hakkarainen ja Metso 2004).

Alkoholia ja muita päihteitä koskevassa eurooppalaisessa koululaiskyselyhankkeessa (ESPAD) on koottu vertailutietoa 15-16 –vuotiaiden koululaisten (Suomessa yhdeksäsluokkalaisten) päihteiden käytöstä. Seuraavassa taulukossa on ESPAD –hankkeen tietoja alkoholin käytöstä, humalajuomisesta ja kannabiksen kokeiluista muutamissa maissa vuonna 2003.

Maa	Käyttänyt alkoholia viimeisten 12 kuukauden aikana	Ollut humalassa viimeisten 12 kuukauden aikana	On käyttänyt kannabista ainakin kerran elämässään
Tanska	95 %	82 %	23 %
Irlanti	88 %	72 %	39 %
Viro	87 %	68 %	23 %
Iso-Britannia	91 %	68 %	38 %
Tšekin tasavalta	95 %	68 %	44 %
Suomi ⁴	80 %	64 %	11 %
Ruotsi	77 %	55 %	7 %
Venäjä (Moskova)	86 %	53 %	22 %
35 maata keskimäärin	83 %	53 %	21 %
Sveitsi	88 %	48 %	40 %
Unkari	84 %	46 %	16 %
Kreikka	91 %	37 %	6 %
Ranska	80 %	29 %	38 %
Turkki (6 kaupunkia)	35 %	16 %	4 %

Lähde: Hibell et al.(2004) The ESPAD Report 2003.

Taulukko 8. 15-16 –vuotiaiden koululaisten alkoholin ja kannabiksen käyttö eräissä maissa

⁴ Vaikka tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia, voi suuntaa antavasti verrata Suomen lukuihin Hämeenkyrön vuoden 2003 kyselyn (Inkeroinen ja Nieminen 2003) tuloksia, joiden mukaan alkoholia oli käyttänyt 79 %, humalassa oli ollut 61 % ja joskus kannabista oli kokeillut 8 % yhdeksännen luokan oppilaista.

6. PÄIHTEET JA NUORTEN ELÄMÄNTILANNE

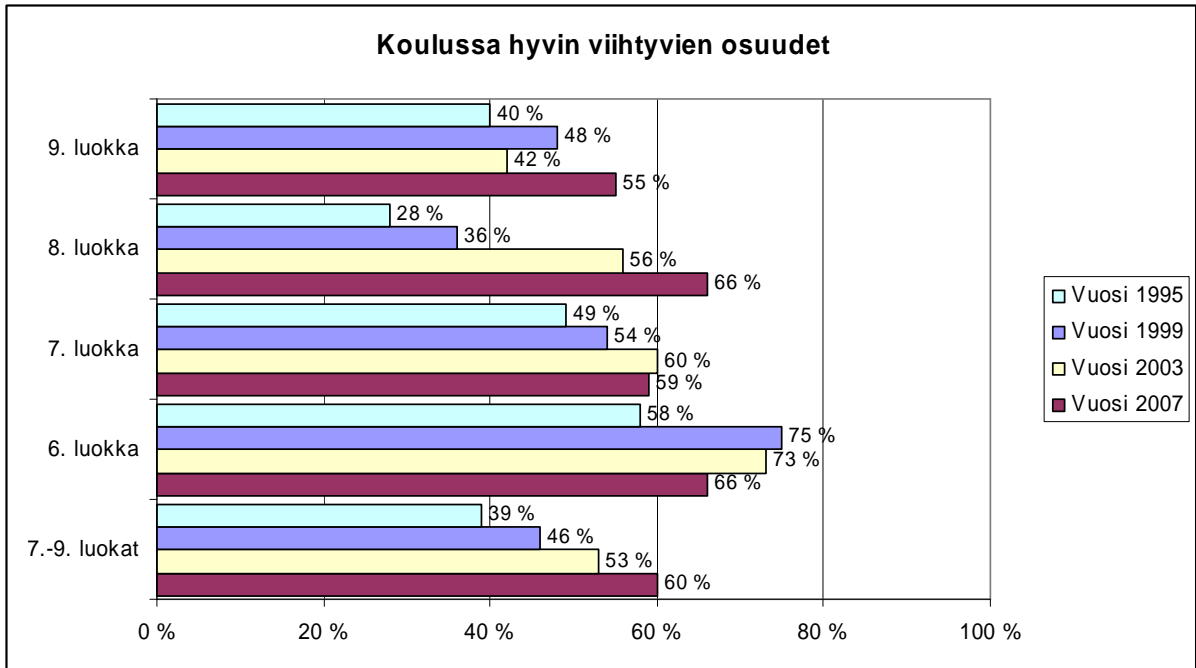
Yleinen elämäntilanne

Hämeenkyröläisistä 7.-9. luokkien oppilaista yli 80 % kokee elämäntilanteensa turvatuksi ja tulevaisuuden näkymät valoisiksi. Tulevaisuuden suhteen oppilaat ja heidän vanhempansa ovat yhtä optimistisia. Peruskoululaisten perheiden taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät ovat keskimäärin pysyneet suurin piirtein ennallaan vuoteen 2003 verrattuna. Sen sijaan 1990 –luvun tutkimusajankohtiin verrattuna elämäntilanne koetaan nyt keskimäärin jonkin verran paremmaksi ja tulevaisuus valoisammaksi.

Oppilaiden vanhempien keskuudessa työttömyys on alempaa kuin aikaisempina tutkimusajankohtina. Kodin ilmapiiri koetaan useimmissa perheissä hyvänä. Oppilaat ja vanhemmat ovat pitkälti yhtä mieltä ilmapiiriä koskevissa vastauksissaan. Erimielisyyksiä on yhdeksässä kymmenestä perheestä, mutta ne eivät kiristä ilmapiiriä jatkuvasti eivätkä ole ylitsepääsemättömiä. Erimielisyyden aiheista sekä oppilailla että vanhemmilla on melko yhteneväinen käsitys. Isoimmat erimielisyyden aiheet ovat rahankäyttö ja kotiintuloajat. Uutena erimielisyyden aiheena on viime vuosina noussut esiin tietokoneet ja internet, tai niiden osuus ajankäytössä.

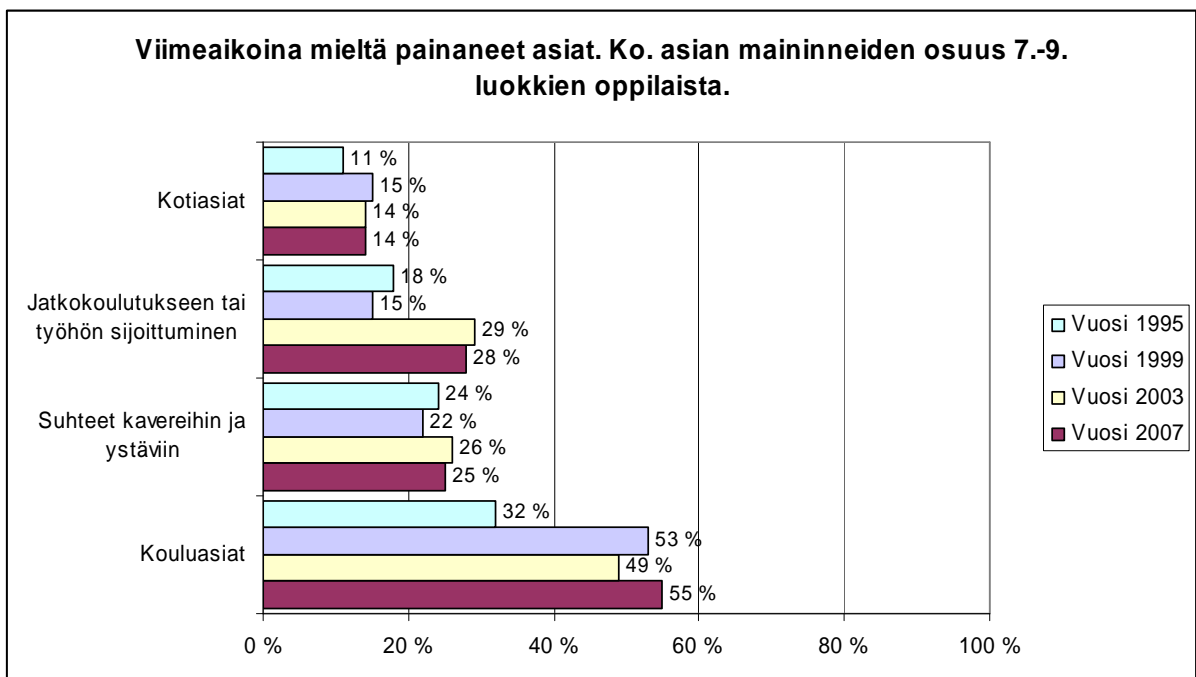
Peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista 44 %:n mukaan vanhemmat tietävät lähes aina, mitä hän tekee vapaa.-aikanaan. Vanhemmista 78 % katsoo lähes aina tietävänsä oman lapsensa vapaa-ajan tekemiset.

Koulussa sanoo 61 % peruskoulun 7.-9. luokkien oppilaista viihtyvänsä hyvin, mikä on enemmän kuin ennen. Vuonna 2003 hyvin viihtyviä oli 53 % ja vuonna 1995 vain 39 %. Verrattuna vuoteen 1995 viihdytään nykyisin kaikilla luokka-asteilla paremmin koulussa, mutta eniten on tilanne parantunut 8. luokkalaisten kohdalla (ks. kuvio 12.)

Kuvio 12. Koulussa viihtyminen

Valtaosalla nuorista (83 %:lla 7.-9. luokkien oppilaista) on joku mieliharrastus, ystävä, johon voi luottaa vaikeissakin tilanteissa (92%) ja joku, jonka kanssa voi vapaasti puhua itselle tärkeistä asioista (98 %). Kahdelle kolmesta tämä puhekumppani on oma isä tai äiti ja noin kolmelle neljästä joku kaveri. Yhdeksän kymmenestä vastasi, ettei ole asioita, joissa hän kaipaisi tukea tai palveluja nykyistä enemmän.

Kuvio 13. Mieltä painaneet asiat

Vaikka tilanne elämän turvaksi kokemisen ja tulevaisuuden näkymien suhteen on pysynyt hyvänä, on myös asioita, jotka painavat nykyisten nuorten mieltä enemmän kuin 1990 – luvulla. Erityisesti jatkokoulutukseen tai työhön sijoittuminen on tällainen asia (ks. kuvio 13).

Myönteisten viestien tärkeyttä väheksymättä, on kuitenkin toimintaa ja palveluja suunniteltaessa hyvä muistaa, että osa nuorista (9 %) ja myös vanhemmista (16 %) kokee tarvitsevansa enemmän tukea tai palveluja. Noin 10 % nuorista kokee ilmapiirin kotona usein kireäksi tai erimielisyydet ratkaisemattomiksi. Osa nuorista (15 %) ei osaa sanoa, onko elämänsä tällä hetkellä turvattu. Muutamilla nuorilla ei ole harrastuksia, tai tosiystävää, osa (keskimäärin 6 %) viihtyy koulussa huonosti.

Elämäntilanne ja päihteiden käyttö

Päihteiden käytöllä näyttää olevan ainakin jonkin verran yhteyttä nuorten elämäntilanteessa ilmeneviin hyvinvoinnin riskitekijöihin (ks. liitteet 3-4). Kovin yksioikoista yhteyttä nuorten elinolojen ja päihteiden käytön välillä ei kuitenkaan ole nähtävissä. Päihteitä ei-toivotulla tavalla, humalaan juoden ja huumeita kokeillen, käyttää osa –mutta kuitenkin vähemmistöniin taloudellisesti suhteellisen hyväosaisista kuin huonompiosaisistakin nuorista.

Alkoholia humalaan asti juovilla on keskimäärin enemmän käytössä omaa rahaa kuin niillä, jotka ovat raittiita tai käyttävät alkoholia humaltumatta (esim. 9. luokkalaisilla noin 50 € vs. noin 30 €). Samanlainen yhteys käytettävissä olevan rahan ja alkoholinkäytön välillä on havaittu aikaisempienkin vuosien tutkimuksissa.

Erimielisyyttä kotiväen kanssa humalahakuisesti juovilla on useammin kuin muilla ja erimielisyydet liittyvät päihteisiin, rahankäyttöön, kotiintuloaikoihin ja kaveripiiriin. Humalahakuisesti juovien vanhemmat tietävät muiden oppilaiden vanhempia harvemmin, mitä nuori vapaa-aikanaan tekee. Tämä on odotettu havainto, kun ottaa huomioon vanhempien yleisen kielteisen suhtautumisen nuorten alkoholinkäyttöön, ainakin jos se tapahtuu vanhempien kontrollin ulkopuolella.

Päihteiden käyttö, jota vanhempien tiedetään paheksuvan, edellyttää nuorilta juomiseen kytkeytyvän vapaa-ajan vieton salaamista. Humalahakuisesti alkoholia käyttävien ja huumekeiluihin ryhtyneiden nuorten yhteydet omiin vanhempiin ovat vähemmän tiiviit kuin muilla nuorilla. Esim. äidin tai isän kanssa katsoo voivansa vapaasti puhua itselleen tärkeistä asioista vain kolmasosa jotain huumetta kokeilleista kun vastaava osuus muiden nuorten koh-

dalla on kaksi kolmasosaa. Vastaava ero on usein humalaan juovien ja humalaan juomattomien nuorten välillä.

Tarkastelluista muuttujista on kuitenkin humalajuomiseen selvimmin yhteydessä tupakointi. Huumekekeiluilla on selkeä yhteys sosiaalista altistumista huumeille osoittaviin tekijöihin , kuten käyttäjien tunteminen ja huumetarjonnan kohtaaminen. Sen lisäksi huumekekeilut liittyvät vahvasti humalajuomiseen ja tupakointiin. (Ks. liitteet 3-4.)

7. LOPUKSI

Tämänkertaisen tutkimuksen myönteisimmät tulokset ovat nuorten yleinen luottavainen suhtautuminen elämään, päihteiden käytön kasvusuunnan taittuminen, raittiuden suosion lisääntyminen ja vanhempien aikaisempaa varauksellisempi suhtautuminen lasten alkoholinkäyttöön.

Päihteet ja niihin liittyvät riskit ovat myönteisistä muutoksista huolimatta edelleen läsnä hämeenkyröläisten nuorten elämässä. Vaikka nopeasti tepsivää keinoa niiden poistamiseksi ei ole, on paljon vanhoja ja uusia keinoja, joiden käyttö ei ainakaan tilannetta pahenna. Niitä ovat yhteisöllisen vastuun ja kontrollin vahvistaminen, ongelmiin tarttuminen ajoissa sekä nuorten itsensä osallistaminen ja kuunteleminen päihdeasioissa. Tälläkin kertaa tutkimus nosti esiin monipuolisten toimintamahdollisuuksien ja riittävän sosiaalisen tuen tärkeän osuuden päihteiden käytön ja päihdeongelmien ehkäisyssä.

On mahdollista, että myönteisenkin yleiskehityksen oloissa osa nuorista lisää päihteiden käyttöä ja joutuu syrjään myös ikätoveriensa valtavirrasta. Siksi täytyy varautua siihen, että tukea ja hoitoa on tarjolla nuorille, jotka joutuvat päihteiden ja elämänsä kanssa vakavampiinkin vaikeuksiin.

Kirjallisuus

Hakkarainen, Pekka & Metso, Leena (2005): Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin ja huume politiikkaan. Yhteiskuntapolitiikka 1/2004.

Hakkarainen, Pekka & Metso, Leena (2005): Märkä pilvi ja vuosi 2004. Yhteiskuntapolitiikka 3/2005.

Hibell B, Andersson B, Bjarnason T, Ahlström S, Balakireva O, Kokkevi A, Morgan M (2004): The ESPAD Report 2003. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 35 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs (CAN) and the Pompidou Group at the Council of Europe. Stockholm: Sweden.

Holmila, Marja, Karlsson, Thomas & Raitasalo, Kirsimarja (2005): Alaikäisten alkoholiostot Yhteiskuntapolitiikka 3/2005.

Holmila, Marja & Raitasalo, Kirsimarja (2002): Vanhempien näkemykset nuorten päihteiden käytöstä ja sen ohjaamisesta. Kirjassa Holmila, M. (toim.) Asuinalue ja päihdehaitat. Stakesin tutkimuksia 122. Saarijärvi.

Inkeroinen, Tiia & Nieminen, Jarmo (2003): Päihteet ja nuorten elämäntilanne. Tutkimus hämeenkyröläisten nuorten päihteiden käytöstä ja elämäntilanteesta. Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskus ja Sosiaalikehitys Oy. Hämeenlinna.

Kouluterveyskysely. Stakesin kouluterveyskyselyn valtakunnalliset tulokset vuosilta 2002, 2004 ja 2006. <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/tulokset/index.htm>. Luettu 13.4.2007.

Mustonen, Heli, Mäkelä, Pia, Huhtanen, Petri, Metso, Leena & Raitasalo, Kirsimarja (2005): Alkoholia ostetaan ja tuodaan enemmän kuin koskaan. Mihin se katoaa? Yhteiskuntapolitiikka 3/2005.

Nieminen, Jarmo (1995): Päihteet ja nuorten elämäntilanne. Tutkimus hämeenkyröläisten nuorten päihteiden käytöstä ja elämäntilanteesta. Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskus ja Sosiaalikehitys Oy. Hämeenlinna.

Nieminen, Jarmo & Pakanen, Tomi: Päihteet ja nuorten elämäntilanne 1999. Tutkimus hämeenkyröläisten nuorten päihteiden käytöstä ja elämäntilanteesta. Hämeenkyrön sosiaalipalvelukeskus ja Sosiaalikehitys Oy. Hämeenlinna 1999.

Piispa, Matti, Jallinoja, Piia, Helakorpi, Satu & Uutela, Antti (2005): Huumekontaktit, huume mielipiteet, huume kampanja. Tutkimus aikuisista suomalaisista vuonna 2004. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B1/2005. Helsinki.

Rimpelä, Arja, Rainio, Susanna, Pere, Lasse, Lintonen, Tomi & Rimpelä, Matti (2005): Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2005. Nuorten terveystapatutkimus 2005. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 2005.

Pitkänen, Tuuli & Pulkkinen, Lea: Onko alkoholin käytön alaikäraja tuulesta temmattu? Kirjassa Heinonen, Jarmo; Alho, Hannu; Lindeman, Jukka; Raitasalo, Kirsimarja & Roine, Risto (toim.):Tommi 2003. Alkoholi- ja huume tutkimuksen vuosikirja. Alkoholi- ja huume tutkimus seura ry, Helsinki 2003.

Simonen, Jenni & Tigerstedt (2006); "Mieluummin kaverille kuin läheiselle." Solidaarisuus nuorten aikuisten alkoholin välittämisessä alaikäisille. Yhteiskuntapolitiikka 3/2006.

Sirola, Kirsi (2004): Porilaisten yhdeksäsluokkalaisten ja kasvattajien käsityksiä nuorten alkoholinkäytöstä ja alkoholinkäytön ehkäisystä. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV) ja Stakes. Alkoholijuomien kulutus vuonna 2006. Tiedote 16.2. 2007.

SOTKANet. Stakesin indikaattoripankki.

http://edustapalvelin.stakes.fi/portal/page?_pageid=53,1&_dad=portal&_schema=PORTAL.
Luettu 13.4.2007.

Österberg, Esa (2005): Alkoholinkulutuksen kasvu Suomessa vuonna 2004. Yhteiskuntapolitiikka 3/2005.

Liitteet

Liite 1

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaiden päihteiden käyttö vuonna 2007 Hämeenkyrössä tämän tutkimuksen mukaan ja vuonna 2006 valtakunnallisesti Kouluterveys 2006 – tutkimuksen mukaan

Alkoholinkäyttö (Kuinka usein käytät alkoholia)		Sukupuoli	N	Käyttää alkoholia viikoittain	Ei käytä alkoholia lainkaan
Kouluterveys 2006 –kysely	8.luokka	tytöt	14920	6 %	47 %
		pojat	14767	7 %	49 %
	9.luokka	tytöt	14162	9 %	30 %
		pojat	14440	12 %	32 %
Hämeenkyrö 2007	8.luokka	tytöt	63	3 %	32 %
		pojat	77	8 %	36 %
	9.luokka	tytöt	61	12 %	34 %
		pojat	57	12 %	26 %

Humalajuominen (Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti)		Sukupuoli	N	Kerran kuukaudessa tai useammin	Ei koskaan/Ei käytä alkoholia
Kouluterveys 2006 –kysely	8.luokka	tytöt	14916	14 %	62 %
		pojat	14748	13 %	64 %
	9.luokka	tytöt	14166	20 %	47 %
		pojat	14440	22 %	46 %
Hämeenkyrö 2007	8.luokka	tytöt	63	8 %	60 %
		pojat	77	14 %	55 %
	9.luokka	tytöt	61	20 %	49 %
		pojat	57	14 %	54 %

Huumekekeilut		Sukupuoli	N	Kannabis (On kokeillut joskus hasista tai marihuanaa)
Kouluterveys 2006 –kysely	8.luokka	tytöt	14912	7 %
		pojat	14725	8 %
	9.luokka	tytöt	14253	7 %
		pojat	14388	8 %
Hämeenkyrö 2007	8.luokka	tytöt	63	6 %
		pojat	77	3 %
	9.luokka	tytöt	60	8 %
		pojat	54	11 %

Huumekokeilut		Sukupuoli	Pillerit*	Imppaus**
Kouluterveys 2006 -kysely	8.luokka	tytöt	9 %	7 %
		pojat	5 %	8 %
	9.luokka	tytöt	14 %	7 %
		pojat	8 %	8 %
Hämeenkyrö 2007	8.luokka	tytöt	13 %	11 %
		pojat	1 %	6 %
	9.luokka	tytöt	15 %	5 %
		pojat	-	5 %

* Kokeillut joskus alkoholia ja pillereitä/lääkkeitä yhdessä

** Haistellut joskus jotain huumaavaa ainetta (tinneriä, liimaa tms.) päihtyäkseen / kokeillut joskus liimoja tai muita impattavia aineita

Liite 2**Päihteet ja sukupuoli**

Tupakoivien osuudet vuonna 2007

	Sukupuoli	Tupakoi	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	7 %	58
	Pojat	7 %	42
	Kaikki	7 %	100
7.- 9. luokkien oppilaat	Tytöt	20 %	170
	Pojat	28 %	182
	Kaikki	24 %	352
17-18-vuotiaat nuoret	Tytöt	17 %	36
	Pojat	16 %	19
	Kaikki	16 %	55
7.-9. luokkalaisten vanhemmat	Naiset	21 %	100
	Miehet	12 %	60
	Kaikki	18 %	160

Alkoholi- ja humalakokeilut: ensimmäisen lasillisensa alkoholia juoneiden ja ensimmäisen humalansa kokeneiden osuudet vuonna 2007

	Sukupuoli	Juonut alkoholia	Ollut humalassa	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	31 %	5 %	58
	Pojat	38 %	2 %	42
	Kaikki	34 %	4 %	100
7.-9. luokkien oppilaat	Tytöt	73 %	37 %	170
	Pojat	78 %	42 %	182
	Kaikki	76 %	40 %	352
17-18-vuotiaat nuoret	Tytöt	94 %	72 %	36
	Pojat	90 %	63 %	19
	Kaikki	93 %	69 %	55
7.-9. luokkalaisten vanhemmat	Naiset	97 %	85 %	101
	Miehet	95 %	93 %	60
	Kaikki	96 %	88 %	161

Miten usein alkoholia juodaan? Vastaukset vuoden 2007 kyselyyn.

		Viikoittain	Harvemmin	Ei koskaan	Yht. (%)	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	2 %	17 %	81 %	100 %	58
	Pojat	-	21 %	79 %	100 %	42
	Kaikki	1 %	19 %	80 %	100 %	100
7.-9. luokkien oppilaat	Tytöt	5 %	53 %	42 %	100 %	168
	Pojat	11 %	54 %	35 %	100 %	175
	Kaikki	8 %	53 %	38 %	100 %	343
17-18-vuotiaat nuoret	Tytöt	6 %	83 %	11 %	100 %	36
	Pojat	5 %	79 %	16 %	100 %	19
	Kaikki	5 %	82 %	13 %	100 %	55
7.-9. luokkalaisten vanhemmat	Naiset	27 %	59 %	14 %	100 %	100
	Miehet	43 %	48 %	8 %	100 %	60
	Kaikki	33 %	55 %	12 %	100 %	160

Miten usein juodaan humalaan asti? Vastaukset vuoden 2007 kyselyyn

		Kuukausit- tain	Harvemmin	Ei koskaan/ Ei juo ollen- kaan	Yht. (%)	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	3 %	-	97 %	100 %	58
	Pojat	-	2 %	98 %	100 %	42
	Kaikki	2 %	1 %	97 %	100 %	100
7.-9. luokkien oppi- laat	Tytöt	11 %	25 %	64 %	100 %	170
	Pojat	16 %	26 %	58 %	100 %	177
	Kaikki	14 %	25 %	61 %	100 %	347
17-18-vuotiaat nu- oret	Tytöt	33 %	39 %	28 %	100 %	36
	Pojat	37 %	26 %	37 %	100 %	19
	Kaikki	35 %	35 %	31 %	100 %	55

Kokemukset huumeiden tarjonnasta sekä omat ja kaverien huumekeilut. Vastaukset vuo-
den 2007 kyselyyn.

		Niiden osuus, joiden kaveri on kokeillut jotakin huu- metta	Niiden osuus, joille on tar- jottu tai kau- pattu huumei- ta	Niiden osuus, jotka ovat vastanneet kokeilleensa joskus huu- metta	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	7 %	4 %	2 %	58
	Pojat	-	-	-	42
	Kaikki	4 %	2 %	1 %	100
7.-9. luokkien oppilaat	Tytöt	31 %	15 %	15 %	170
	Pojat	25 %	10 %	12 %	181
	Kaikki	28 %	13 %	13 %	351
17-18-vuotiaat nuoret	Tytöt	46 %	17 %	14 %	36
	Pojat	53 %	21 %	16 %	19
	Kaikki	48 %	18 %	15 %	55
7.-9. luokkalaisten van- hemmat	Naiset		12 %	-	101
	Miehet		20 %	3 %	60
	Kaikki		15 %	1 %	161

Huumekeilut: lääkkeet, impattavat aineet ja kannabis. Vastaukset vuoden 2007 kyselyyn.

		On kokeillut lääkkeitä alkoholin kanssa	On kokeillut liimoja tai muita impat- tavia aineita	On kokeillut hasista tai marihuanaa	N
6. luokan oppilaat	Tytöt	2 %	2 %	2 %	57
	Pojat	-	-	-	42
	Kaikki	1 %	1 %	1 %	99
7.-9. luokkien oppilaat	Tytöt	11 %	8 %	5 %	170
	Pojat	2 %	7 %	5 %	179
	Kaikki	6 %	7 %	5 %	349
17-18-vuotiaat nuoret	Tytöt	11 %	-	14 %	36
	Pojat	5 %	11 %	12 %	19
	Kaikki	9 %	4 %	13 %	55

Liite 3

Humalajuomisen yhteys eräisiin nuorten elämäntilannetta ja päihteisiin suhtautumista kuvaaviin muuttujiin

	Juomatapa (7.-9. luokkien oppilaat)			Kaikki 7.-9. luokkien oppilaat keskimäärin
	Ei juo humalaan tai ei käytä alkoholia lainkaan	Juo alkoholia humalaan asti joskus, mutta harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Juo alkoholia humalaan asti ainakin kerran kuukaudessa	
N	213	88	47	348
1. Yleinen elämäntilanne				
Asuu vanhempien luona	85 %	60 %	74 %	77 %
Asuu äidin/isän luona	15 %	36 %	23 %	22 %
Jompikumpi vanhemmista työtön	2 %	6 %	9 %	4 %
Jompikumpi vanhemmista työssä johtavassa asemassa	17 %	16 %	19 %	18 %
Perheen toimeentulo hyvä	91 %	88 %	83 %	89 %
Perheen toimeentulo huono	0 %	6 %	2 %	2 %
Omaa rahaa kuukaudessa keskimäärin, yläaste (euroa)	34	48	55	41
- 7. lk.	37	29	78	43
- 8. lk.	32	48	46	39
- 9. lk.	33	52	47	41
Kokee elämänsä turvatuksi	89 %	77 %	79 %	85 %
Kokee elämänsä epävarmaksi	2 %	3 %	2 %	3 %
Tulevaisuus näyttää valoisalta	88 %	78 %	72 %	83 %
Tulevaisuus näyttää synkältä	1 %	3 %	2 %	2 %
Vanhemmat eivät käytä alkoholia lainkaan	13 %	6 %	-	10 %
Vanhemmat käyttävät alkoholia kuukausittain	74 %	80 %	81 %	76 %
Vanhemmat tietävät lähes aina mitä lapsi tekee vapaa-aikana	57 %	30 %	15 %	44 %
Vanhemmat eivät yleensä tiedä mitä lapsi tekee vapaa-aikana	4 %	14 %	13 %	8 %
Ilmapiiri on usein kireä kotona/erimielisyydet tuntuvat ratkaisemattomilta	9 %	8 %	21 %	10 %
Erimielisyyden aiheena nuoren ja vanhempien välillä:				
- rahankäyttö	32 %	42 %	49 %	37 %
- kotiintuloajat	19 %	38 %	51 %	28 %
- tupakointi	3 %	17 %	40 %	12 %
- lasten päihteidenkäyttö	2 %	11 %	43 %	10 %
- kaveripiiri	11 %	13 %	28 %	14 %
Ei juurikaan erimielisyyden aiheita	36 %	23 %	19 %	30 %

	Juomatapa (7.-9. luokkien oppilaat)			Kaikki 7.-9. luokkien oppilaat keskimäärin
	Ei juo humalaan tai ei käytä alkoholia lainkaan	Juo alkoholia humalaan asti joskus, mutta harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Juo alkoholia humalaan asti ainakin kerran kuukaudessa	
N	213	88	47	348
Voi puhua vapaasti itselle tärkeistä asioista				
- äidin/isän kanssa	73 %	57 %	38 %	64 %
- siskon/veljen kanssa	37 %	32 %	36 %	35 %
- muun aikuisen kanssa	15 %	16 %	13 %	15 %
- kaverin kanssa	69 %	77 %	74 %	72 %
- ei kenenkään kanssa	1 %	2 %	2 %	2 %
On viihtynyt koulussa hyvin	64 %	60 %	51 %	61 %
On viihtynyt koulussa huonosti	4 %	5 %	13 %	5 %
Mieltä painavat				
- kouluasiat	54 %	53 %	62 %	55 %
- suhteet ystäviin	25 %	27 %	23 %	25 %
- kotiasiat	13 %	14 %	21 %	14 %
- alkoholi	1 %	2 %	9 %	2 %
- huumeet	1 %	1 %	-	1 %
On ainakin yksi tosiystävä	90 %	95 %	96 %	92 %
On joku mieliharrastus	86 %	81 %	72 %	83 %
2. Tupakka ja alkoholi				
Tupakoi	5 %	44 %	75 %	24 %
On saanut alkoholia				
- kavereilta	23 %	82 %	79 %	45 %
- siskolta/veljeltä	3 %	11 %	19 %	7 %
- vanhemmilta kotoa luvalla	29 %	34 %	19 %	28 %
- vanhemmat ostaneet pyynnöstä	1 %	2 %	15 %	3 %
- vanhemmilta luvatta	7 %	24 %	26 %	13 %
- muilta aikuisilta	5 %	45 %	60 %	23 %
- ostamalla itse kaupasta tms.	1 %	6 %	26 %	6 %
- ostamalla itse ravintolasta	2 %	7 %	13 %	5 %
Joutunut vaikeuksiin alkoholin käytön vuoksi	2 %	31 %	62 %	18 %
3. Huumeet				
On vastannut joskus kokeilleensa huumetta	6 %	21 %	32 %	13 %
On kokeillut kannabista	1 %	8 %	16 %	5 %
Huumeita on tarjottu tai kaupattu	4 %	21 %	36 %	13 %
Kaveri on kokeillut huumetta	10 %	51 %	68 %	28 %
Olisiko valmis kokeilemaan, jos huumetta tarjottaisiin?				
- varmasti kokeilisi	-	1 %	2 %	1 %
- luultavasti kokeilisi	1 %	8 %	13 %	5 %
- vaikea sanoa	6 %	16 %	13 %	10 %
- luultavasti ei kokeilisi	10 %	22 %	21 %	14 %
- missään tapauksessa ei kokeilisi	83 %	53 %	51 %	71 %

Liite 4

Huumekokeilujen yhteys eräisiin nuorten elämäntilannetta ja päihteisiin suhtautumista kuvaaviin muuttujiin

	Onko kokeillut huumeita (7.-9. luokkien oppilaat)		
	Ei ole koskaan kokeillut mitään huumetta	On joskus kokeillut jotain huumetta	Kaikki 7.-9. luokkien oppilaat keskimäärin
N	294	59	353
1. Yleinen elämäntilanne			
Asuu vanhempien luona	80 %	64 %	78 %
Asuu äidin/isän luona	20 %	30 %	21 %
Jompikumpi vanhemmista työtön	2 %	10 %	4 %
Jompikumpi vanhemmista työssä johtavassa asemassa	16 %	24 %	17 %
Perheen toimeentulo hyvä	91 %	78 %	89 %
Perheen toimeentulo huono	1 %	5 %	2 %
Omaa rahaa kuukaudessa keskimäärin (euroa)	39 €	46 €	41 €
Kokee elämänsä turvatuksi	88 %	69 %	85 %
Kokee elämänsä epävarmaksi	2 %	5 %	3 %
Tulevaisuus näyttää valoisaalta	86 %	71 %	83 %
Tulevaisuus näyttää synkältä	1 %	5 %	2 %
Vanhemmat eivät käytä alkoholia lainkaan	10 %	5 %	9 %
Vanhemmat käyttävät alkoholia kuukausittain	75 %	80 %	76 %
Vanhemmat tietävät lähes aina mitä lapsi tekee vapaa-aikana	47 %	25 %	44 %
Vanhemmat eivät yleensä tiedä mitä lapsi tekee vapaa-aikana	7 %	15 %	9 %
Ilmapiiri on usein kireä kotona/erimielisyydet tuntuvat ratkaisemattomilta	8 %	20 %	11 %
Erimielisyyden aiheena nuoren ja vanhempien välillä:			
- rahankäyttö	33 %	54 %	37 %
- kotiintuloajat	23 %	51 %	28 %
- tupakointi	8 %	31 %	12 %
- lasten päihteidenkäyttö	6 %	29 %	10 %
- kaveripiiri	10 %	32 %	14 %
Ei juurikaan erimielisyyden aiheita	34 %	14 %	30 %

	Onko kokeillut huumeita (7.-9. luokkien oppilaat)		
	Ei ole koskaan kokeillut mitään huumetta	On joskus kokeillut jotain huumetta	Kaikki 7.-9. luokkien oppilaat keskimäärin
N	294	59	353
Voi puhua vapaasti itselle tärkeistä asioista			
- äidin/isän kanssa	69 %	37 %	64 %
- siskon/veljen kanssa	38 %	25 %	36 %
- muun aikuisen kanssa	14 %	19 %	15 %
- kaverin kanssa	71 %	78 %	72 %
- ei kenenkään kanssa	2 %	2 %	2 %
On viihtynyt koulussa hyvin	61 %	58 %	61 %
On viihtynyt koulussa huonosti	4 %	12 %	6 %
Mieltä painavat			
- kouluasiat	53 %	64 %	55 %
- suhteet ystäviin	23 %	36 %	25 %
- kotiasiat	12 %	27 %	14 %
- alkoholi	2 %	5 %	2 %
- huumeet	0 %	3 %	1 %
On ainakin yksi tosiystävä	92 %	95 %	92 %
On joku mieliharrastus	84 %	80 %	83 %
2. Tupakka ja alkoholi			
Tupakoi	17 %	58 %	24 %
Juomatapa			
- ei juo humalaan tai ei käytä alkoholia	68 %	27 %	61 %
- juo alkoholia humalaan asti joskus, mutta harvemmin kuin kuukausittain	22 %	41 %	25 %
- juo alkoholia humalaan asti ainakin kerran kuukaudessa	10 %	32 %	14 %
Joutunut vaikeuksiin alkoholin käytön vuoksi	11 %	47 %	18 %
3. Huumeet			
On kokeillut			
- lääkkeitä alkoholin kanssa	-	36 %	6 %
- kannabista	-	30 %	5 %
- muuta huumausainetta	-	6 %	1 %
- on joskus impannut	-	45 %	7 %
Huumeita on tarjottu tai kaupattu	5 %	49 %	13 %
Joku kavereista on kokeillut huumetta	19 %	71 %	28 %
Olisiko valmis kokeilemaan, jos huumetta tarjottaisiin?			
- varmasti kokeilisi	-	3 %	1 %
- luultavasti kokeilisi	1 %	20 %	5 %
- vaikea sanoa	5 %	30 %	9 %
- luultavasti ei kokeilisi	13 %	21 %	14 %
- missään tapauksessa ei kokeilisi	81 %	26 %	71 %

Liite 5

Vastaajien kyselyssä esittämät vapaamuotoiset kommentit

Kuten aikaisempinakin kyselyajankohtina vuosina 1995, 1999 ja 2003, myös tänä vuonna oppilaiden ja vanhempien oli mahdollisuus esittää huomautuksia ja ehdotuksia ns. avovastauksena. Kommentit on tässä liitteessä esitetty lähes sellaisenaan. Joitain kommentteja on hieman lyhennetty tai muutettu anonymiteetin turvaamiseksi – tärkein viesti on pyritty säilyttämään.

1. Peruskoululaisten kommentit

Alkoholikysymyksissä pitäisi saada määritteet, että mikä on käyttämistä, esim. yksi pullo olutta kerran viikossa.

Ehdottaisin, että poliisit ja viranomaiset ottaisivat enemmän huomioon alaikäiset tupakoitsijat ja alkoholin käyttäjät kuin vain vahdata mopoilijoiden perään kiitos.

Enemmän tekemistä Kyröskoskelle ettei tarvis olla aina torilla ja muutenkin ei tarvis rikkoa paikkoja.

Huume osioon tulisi laittaa mukaan kahvi. Ja huume politiikkaa alkoholin ja kannabiksen välillä tulisi katsella tieteellisellä näkökannalla. Myös terveellisyyttä tulisi vertailla ja kertoa kumpi on vaarallisempaa ja kumpi ei.

Hämeenkyröön ehdottomasti parannusta nuorten tiloihin!

Hämeenkyröön pitäisi hommata lisää tanssiopetusta, ettei tarvi Ylöjärvelle tai Tre:lle lähtee.

Kaljan hintaa laskettava.

Kyllä kaikki nuoret voivat mielestäni kokeilla kaveriporukassa alkoholia, kunhan se ei mene överiksi. Se kuuluu nuoruuteen.

Miedot huumeet lailliseksi myös Suomessa, otetaan Euroopan muista maista mallia viisaammasta huume politiikasta.

Mielestäni nuoret saisivat käyttää alkoholia mutta hillitysti.

Mihin tällä pyritään? Mihin vastauksia käytetään? Mitä hyötyä tästä kyselystä oli?

Nuorille lisää tekemistä esim. yleisiä oleilupaikkoja sisätiloissa jotka olisivat auki iltaan/yöhön asti.

Olisi kiva, jos nuorille olisi enemmän toimintaa. Ja tapahtumatkin olisi tod. kivoja. Mielestäni aikuisten tarvis kattoo paljon enemmän lastensa perään. Jos nuorilla olisi enemmän toimintaa, niin he pysyisivät huumeista ja muista päihteistä erossa. Kiitos jo etukäteen.

Oman perheen raha-asia tiedustelusta en pitänyt. En pidä siitä, että kerron muille, että onko raha-asiat kunnossa.

On se parempi juoda kaljaa kotona ku jossain muualla.

Sellaiseen motocross rataan olisi mukava saada lupa, koska Hämeenkyrössä ja Kyröskoskella on paljon harrastajia. Miksi poliisit ei tee muuta kuin kyttää mopoilijoita ja nuoria?

Kylille pitäisi saada valvontaa enemmän, jotkut väkivaltaisia kännissä ja käyvät ihmisiin kiinni ja uhkailevat. Bänditapahtumissa poliisi valvonta, sillä alaikäisiä juojia. Täysi-ikäiset hakevat alaikäisille alkoholi juomia.

Testi olisi voinut olla pidempi. Kysymyksiä olisi voinut selkeyttää vähän. Pitäisi olla enemmän kysymyksiä kotielämästä.

Tutkimus voisi koskea muutakin kuin alkoholia ja huumeita. Esim. jotain henkistä miten kotona, ystävien, poika/ tyttöystävien kanssa menee koska niillä on aika suuri vaikutus.

Vanhempien tulisi tajuta, että eletään 2000-lukua ja antaa nuorten vähän kokeilla.

2. Nuorten kommentit (vuonna 1989 syntyneet, 17-18-vuotiaat)

Alentakaa viinan hintaa, tai kaljan.

Kuiva ja teennäinen kyselylomake

Kun huumeista/alkoholista puhutaan koko ajan, niin helposti tulee olo, että voisi joskus kokeilla. Toki haitoista ja vaaroista pitää kertoa, mutta ei liian holhoavaan sävyyn.

Kysymyksiin pitäisi saada enemmän vaihtoehtoja sekä voisi kysellä nuorten rikollisuudesta.

Mukava kysely, mutta mitäköhän varten?

Suhtautuminen alkoholin käyttöön voi olla joko vakavaa tai rentoa, kuten moniin muihin vastaaviin aineisiin, mielestäni sitä ei ole oikein huomioitu.

Valistukset auttavat harvoissa tapauksissa. Jos valistuksia lisätään, hankkikaa valistajaksi entinen narkomaani/ alkoholisti. Se vaikuttaa paremmin.

3. Yläasteen oppilaiden vanhempien kommentit

Aikaa täyttämiseen kului kyllä enemmän kuin 10-20 min. "Räknäsin" useampana päivänä. Oli myös hyvä, että osaan sai ympröidä useamman vaihtoehdon.

Alkoholin käyttöä voi olla monenlaista, lasi viiniä ruuan kanssa tai humalahakuista juopottelua (ääripääät kuvattu).

Alussa ei selvästi ollut ilmoitettu montako vaihtoehtoa on ruksauksille.

Ehdottomasti tärkein asia lasten kasvatuksessa on vanhempien huolehtiminen ja rajojen laittaminen sekä se että vanhemmilla on lapselle aina aikaa, muu harrastus & tekeminen ehtii myöhemminkin.

Huumejutut pysyvät niin piilossa ettei niistä tiedä mitään.

Hämeenkyröläisillä nuorilla on osalla kovastikin ongelmia alkoholinkäytön ja tupakoinnin kanssa. Olen molemmissa ehdottoman kielteinen lapsen käytön suhteen. Mietityttää, olenko liian kielteinen. Oma lapsikin jää aina silloin tällöin kiinni promilleista. Ja ärsyttää, että kun kotoa ei anna rahaa, kaverit lainaa kuulemma. Nuorilla on hurjasti rahaa käytössä. Tuntuu, että alkoholi on ihan luonnollinen seurustelujuoma heille. Alaikäiset saa ostettua tupakkaa ja päihteitä niin paljon kuin tahtoo. Kun tiukentaa rajoja lapsi karkailee ja kapinoi. Kuitenkin koulu menee hyvin ja lapseen saa normaalin kontaktin. Ja puhuttu on, mutta 4 seinän sisäänkään ei lasta voi laittaa.

Hämeenkyrössä nuorille voisi järjestää jonkun vapaan tilan (esim. vanha verhoomotila) johon voisi hankkia pelejä (biljardi, vanhoja tietokoneita ym.). Paikassa voitaisiin myydä kahvia, teetä, limua, pullaa ym. Varmasti löytyisi vapaaehtoisia vanhempia valvomaan toimintaa 2-3 iltana viikossa tai kunta voisi palkata henkilön. Paikka voisi olla auki 17-21. Lauantaisin 17-22.30. Nuorten ei tarvitsisi majoitella torilla ja puistoissa juhlimassa.

Hämeenkyröön saatava moottoriurheilukeskus mahdollisimman pian. Näin saa nuoret pois torilta hyvän harrastuksen pariin.

Jos vanhemmat jaksavat sitoutua lasten harrastuksiin, kuljettaa yms. luottamus sekä avoimuus lapseen on kunnossa. Lasten kanssa juttelu on kaikkein tärkeintä.

Kehottaisin vanhempia, jotka eivät tiedä mitä heidän lapsensa tekevät vapaa-aikanaan/ missä ovat lähtemään iltakävelyille Kyröskosken torille päin hienona perjantai tai lauantai-iltana klo 21-23.

Kiitos vanhemmille osoitetuista luennoista.

Koululta olisi hyvä tulla tieto, jos ja kun esim. huumeita siellä liikkuu.

Koulussa tiukempi kuri. Enemmän liikuntaa.

Kun kysytte, että tarvitaanko palveluja tai tukea; Suomessa ei tuollaisia palveluita saa kuin kysymällä. Kun ajattelen omaa elämääni yksinhuoltajana, niin ei minulla ole aikaa soitella ja kysellä. Päivät olen töissä - ei sieltä soitella omia puheluita. Työmatkoihin menee 2 tuntia päivässä. Talossani on puulämmitys, joten siihen menee aikaa. Lapseni kulkevat harrastuksissa, joihin kuljetan. Täällä maalla kun ei muuten pääse. Välillä ajattelen, että kun joku kysyisi, että mitä sinulle oikeasti kuuluu? Okay minulla on sukulaisia, mutta he asuvat kaukana. He kyllä välittävät. Entisajan talkoohenkeä ei enää ole; joka asiasta joudut maksamaan. Kuitenkin tunnen pärjääväni suht hyvin, nyt olen töissä (tosin määräaikaisena) ja lasten koulu sujuu mielestäni normaalisti. Ei ole aikaa miettiä pärjääkö vai ei, on pärjättävä.

Kuntaan yhteiset kotiintuloajat nuorille! (Kuten on joissain kunnissa). Enemmän aktiviteetteja nuorille.

Kuntamme kioskeissa ja kaupoissa myydään tupakkaa, jopa yksittäin ja olutta alaikäisille. Toivoisin, että tällaiseen törkeään toimintaan puututtaisiin toden teolla. Asia tuntuu olevan kaikilla yleisesti tiedossa, mikä on se instanssi joka tämän lopettaa?

Kysymyksiin jotka koskivat alkoholia, mielestäni aivan eri asia juoda ensimmäinen lasillinen Koskenkorvaa tai III olutta ja onko lapsi 13 vai 17 vuotias. Oma vastaukseni koski "saunaolutta".

Lapsi maistoi shampanjaa, eikä tykännyt mausta.

Lääkitykseni on melko vahva sairauksieni vuoksi, mutta en katsoisi niitä huumausaineiksi, koska ne auttavat kipuihini.

Mikä on kyselyn tarkoitus? -informatiivinen, - konkreettisiin toimiin tähtäävä. Miten, missä ja kuka antaa palautteen tuloksista ja kenelle palaute osoitetaan? Miten relevanttina voidaan pitää nuorten itsensä antamia vastauksia (nuorten halu provokatorisiin vastauksiin). Valtakunnallisesti em. asioista tuntuisi olevan riittävästi tutkimustietoa.

Mistä saa tietää palautusten yhteenvedon?

Nuorilla saisi olla kotiintuloajat ja että vanhemmat seuraisivat enemmän lastensa vapaa-aikaa ja nuorilla saisi olla kunnassa jotain toimintaa.

Nuorille lisää oleskelutiloja ja asiallista toimintaa. Reippaita vetäjiä nuorisolle.

Nuorten asioita ei paranneta tutkimuksia tekemällä ja papereita täyttämällä, pitää toimia. Vanhempien vastuuta jälkikasvustaan pitäisi pystyä kohentamaan tavalla tai toisella. Lapset tarvitsevat ennen kaikkea rakkautta ja hyväksyntää omana itsenään.

Olisi kiva lukea tämän tutkimuksen tulos kun se on valmistunut. Hyvä, että tällainen tehdään.

Patistakaa lapset töihin, maalla on kaikille sopivaa tekemistä ei ole pahanteko mielessä. Tuntee itsensä tarpeelliseksi. Ei se "lapsityövoiman käyttö" ole pahasta kunhan se on molemminpuolin hauskaa. Porukassa on mukava ja innostava touhuta, vaikka "ruokapalkalla". Meillä on paljon nuoria sukulaisia kesänvietossa. On hauska huomata kuinka he kehittyvät vastuuntuntoisiksi ja ovat motivoituneita siirtymään "oikeaan" työhön.

Pitäisi saada kuriin jollain keinoin 18-vuotiaiden alkoholinosto nuoremmille. Toimintaa enemmän yläasteikäisille, valvottua. Vanhemmat enemmän mukaan teini-ikäisen elämään esim. yhteisiä harrastusmahdollisuuksia. Vanhemmilta pitäisi saada "ei meidän lapsi" -asenne pois. Jos tänne perustettaisiin vanhempien kesken tietynlainen "partio", ottaisin varmasti osaa ja käyttäisin vapaa-aikaani mielelläni, että juopuneet lapset saataisiin kuriin. (Itsellä omakohtaisia kokemuksia 3 krt., lapsi 16-v).

Suomalaisten paino nousussa. Nuorille järjestettävä ryhmä, missä heille annettaisiin kunnon kohotus ja painonvartiointi tukea samalla kertaa. Terveystoimittaja valitsisi. Yhteiskunta säästää kun asia hoidetaan tässä vaiheessa. Kouluruokailu saatava pitkämatkalaisille järkeväksi. Kotoa lähdetään 7.20, ruokailu 10.05. Linja-auto tuo kotiin 15.30. Ei paljon ole järkeä.

Tutkimuksista ei ole mitään hyötyä jos ne eivät johda mihinkään. Nuoruuden pohja luodaan varhaislapsuudessa, perheiden tukitoimet pitää aloittaa sieltä. Miksi tavalliset perheet ilman suuria ongelmia eivät saa apua esim. hetkellisiin toimeentulo-ongelmiinsa tai hetkellisiin lapsenhoito-ongelmiinsa. Tavallisille nuorille ilman suuria ongelmia ei järjestetä esim. sosiaalitoimen puolesta mitään.

Vanhempien esimerkki lapselle on tärkeä näissäkin asioissa. Lapset ja nuoret tarvitsevat selkeät rajat elämän eri tilanteissa, näiden avulla kasvatustyö on helpompaa ja jälkepäin itsekin huomaa näiden rajojen merkityksen.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1: Sukupuoli

	Nainen	Mies	Yhteensä	N
6. luokka				
2007	58 %	42 %	100 %	100
2003	49 %	51 %	100 %	115
1999	63 %	37 %	100 %	115
1995	45 %	66 %	100 %	121
7.-9.luokkalaiset				
2007	48 %	52 %	100 %	353
2003	47 %	53 %	100 %	333
1999	50 %	50 %	100 %	298
1995	45 %	55 %	100 %	323
17-18 –vuotiaat				
2007	65 %	35 %	100 %	55
2003	66 %	34 %	100 %	64
1999	47 %	53 %	100 %	64
1995	48 %	52 %	100 %	63
Vanhemmat				
2007	63 %	37 %	100 %	161
2003	58 %	42 %	100 %	185
1999	58 %	42 %	100 %	182
1995	47 %	53 %	100 %	174

Liitetaulukko 2: Vuosina 1989, 1985, 1981 ja 1977 syntyneiden iät kyselyajankohtina vuosina 2007, 2003, 1999 ja 1995.

	17-vuotiaat	18-vuotiaat	Yhteensä	N
2007	82 %	18 %	100 %	56
2003	58 %	42 %	100 %	64
1999	62 %	38 %	100 %	64
1995	60 %	40 %	100 %	63

Liitetaulukko 3: 17-18–vuotiaiden työ, työttömyys ja opiskelu

	Opiskelee lukiossa	Opiskelee ammatillisessa oppilaitoksessa	Opiskelee muualla	Työssä	Työtön	Yht.	N
2007	72 %	20 %	3 %	3 %	2 %	100 %	56
2003	64 %	34 %	-	-	2 %	100 %	64
1999	64 %	25 %	1 %	5 %	5 %	100 %	64
1995	64 %	30 %	1 %	-	5 %	100 %	63

Liitetaulukko 4: 7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien ikä

	Alle 40 –v.	40-49 –v.	50-v. tai yli	Yht.	N
2007	15 %	69 %	16 %	100 %	162
2003	21 %	65 %	14 %	100 %	186
1999	23 %	59 %	18 %	100 %	182
1995	25 %	64 %	11 %	100 %	174

Liitetaulukko 5: 7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien koulutus

Peruskoulutus	Ylioppilas	Keski- tai peruskoulu	Kansa- tai kansalaiskoulu	Muu	Yht.	N
2007	38 %	43 %	18 %	1 %	100 %	162
2003	35 %	43 %	21 %	1 %	100 %	185
1999	24 %	36 %	39 %	1 %	100 %	182
1995	20 %	25 %	54 %	1 %	100 %	174
Ammatillinen koulutus	Korkeakoulu	Opisto	Koulu	Muu	Yht.	N
2007	17 %	34 %	35 %	14 %	100 %	158
2003	13 %	33 %	41 %	13 %	100 %	179
1999	7 %	34 %	39 %	20 %	100 %	176
1995	10 %	26 %	36 %	28 %	100 %	162

Liitetaulukko 6: 7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien työ ja ammattiasema

	Isä				Äiti			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Työssä omalla maatilalla	8 %	8 %	14 %	16 %	5 %	5 %	8 %	14 %
Työssä omassa yrityksessä	17 %	17 %	17 %	14 %	6 %	9 %	8 %	7 %
Palkkatyössä joht. asemassa	13 %	10 %	12 %	10 %	7 %	4 %	7 %	5 %
Palkkatyössä työntekijänä	54 %	53 %	47 %	48 %	68 %	66 %	59 %	53 %
Opiskelija	1 %	-	-	-	4 %	2 %	3 %	2 %
Työtön	2 %	5 %	4 %	8 %	2 %	3 %	6 %	8 %
Kotiäiti/-isä	1 %	1 %	-	-	6 %	8 %	7 %	8 %
Eläkkeellä	3 %	5 %	4 %	4 %	2 %	2 %	1 %	2 %
Muu vaihtoehto	1 %	1 %	2 %	-	-	1 %	1 %	1 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	344	329	290	305	347	329	290	312

Liitetaulukko 7: Nuorten asuminen

	7.-9. luokkien oppilaat				17-18-vuotiaat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Vanhempien luona	78 %	76 %	79 %	84 %	75 %	73 %	72 %	78 %
Äidin/isän luona	21 %	22 %	20 %	16 %	18 %	14 %	14 %	8 %
Itsenäisesti	-	-	-	-	5 %	11 %	12 %	8 %
Muualla	1 %	2 %	1 %	-	2 %	2 %	2 %	5 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100
N	353	333	290	323	56	64	64	63

Liitetaulukko 8: Perheen toimeentulo

	7.-9. luokkien oppilaat				Vanhemmat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Erittäin hyvä	39 %	30 %	27 %	25 %	13 %	11 %	10 %	5 %
Melko hyvä	50 %	57 %	56 %	57 %	66 %	68 %	63 %	65 %
Vaikea sanoa	9 %	8 %	15 %	15 %	12 %	11 %	11 %	15 %
Melko huono	2 %	5 %	1 %	3 %	7 %	8 %	13 %	12 %
Erittäin huono	0 %	0 %	1 %	-	2 %	2 %	3 %	3 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	353	330	296	321	162	186	182	174

Liitetaulukko 9: Perheen taloudellisen tilanteen muutos kahden vuoden aikana (vanhempien kysely)

	Parempaan suuntaan	Ennallaan	Huonompaan suuntaan	Yht.	N
2007	19 %	69 %	12 %	100 %	162
2003	21 %	69 %	10 %	100 %	186
1999	18 %	61 %	21 %	100 %	182
1995	9 %	57 %	34 %	100 %	174

Liitetaulukko 10: "Puuttuuko sinulta jotain itsellesi hyvin tärkeää siksi, että perheelläsi ei ole siihen varaa?" (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

	Puuttuu	Ei puutu	Yht.	N
2007	6 %	94 %	100 %	353
2003	6 %	94 %	100 %	333
1999	9 %	91 %	100 %	296
1995	10 %	90 %	100 %	316

Liitetaulukko 11: "Tunnetko elämäsi tällä hetkellä turvatuksi vai epävarmaksi?" (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

	Turvatuksi	Vaikea sanoa	Epävarmaksi	Yht.	N
2007	85 %	12 %	3 %	100 %	353
2003	80 %	15 %	5 %	100 %	331
1999	85 %	13 %	2 %	100 %	296
1995	85 %	11 %	4 %	100 %	320

Liitetaulukko 12: Tulevaisuuden näkymät

	Valoisat	Vaikea sa- noa	Synkät	Yht.	N
Oma tulevaisuus/ 7.-9. luokkien oppi- laiden kysely					
2007	83 %	15 %	2 %	100 %	351
2003	80 %	16 %	4 %	100 %	331
1999	79 %	18 %	3 %	100 %	293
1995	83 %	14 %	3 %	100 %	323
Lapsen tulevaisuus/ Vanhempien kysely					
2007	87 %	12 %	1 %	100 %	162
2003	86 %	12 %	2 %	100 %	186
1999	76 %	21 %	3 %	100 %	182
1995	69 %	26 %	5 %	100 %	173

Liitetaulukko 13: Viihtyy koulussa (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

	Hyvin	Kohtalaisesti	Huonosti	Yht.	N
6. luokka					
2007	66 %	30 %	4 %	100 %	99
2003	73 %	24 %	3 %	100 %	115
1999	75 %	24 %	1 %	100 %	115
1995	58 %	39 %	3 %	100 %	120
7. luokka					
2007	59 %	35 %	6 %	100 %	94
2003	60 %	33 %	7 %	100 %	112
1999	54 %	40 %	6 %	100 %	111
1995	49 %	49 %	2 %	100 %	109
8. luokka					
2007	66 %	31 %	3 %	100 %	140
2003	56 %	39 %	5 %	100 %	113
1999	36 %	60 %	4 %	100 %	97
1995	28 %	65 %	7 %	100 %	116
9. luokka					
2007	55 %	36 %	9 %	100 %	118
2003	42 %	51 %	7 %	100 %	104
1999	48 %	47 %	5 %	100 %	89
1995	40 %	49 %	11 %	100 %	98
7.-9. luokat					
2007	60 %	34 %	6 %	100 %	352
2003	53 %	41 %	6 %	100 %	329
1999	46 %	49 %	5 %	100 %	297
1995	39 %	54 %	7 %	100 %	323

Liitetaulukko 14: Kodin ilmapiiri ja erimielisyydet

	7.-9. luokkien oppilaat				Vanhemmat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Ei ole erimielisyyksiä	3 %	2 %	6 %	3 %	6 %	5 %	5 %	9 %
On erimielisyyksiä, ilma- piiri hyvä	40 %	36 %	40 %	38 %	47 %	43 %	45 %	43 %
On erimielisyyksiä, ilma- piiri kiristyy joskus	47 %	50 %	44 %	53 %	43 %	47 %	47 %	45 %
On erimielisyyksiä, ilma- piiri on usein kireä	8 %	11 %	9 %	5 %	4 %	5 %	2 %	3 %
Erimielisyydet tuntuvat ratkaisemattomilta	2 %	2 %	1 %	1 %	-	-	1 %	-
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	351	331	294	321	162	186	182	173
Erimielisyyden aiheita (ko. aiheen mainin- nen osuus)								
Rahankäyttö	37 %	37 %	42 %	33 %	22 %	26 %	33 %	19 %
Kotiintuloajat	28 %	30 %	32 %	33 %	19 %	21 %	31 %	24 %
Tupakointi	12 %	13 %	17 %	16 %	7 %	12 %	14 %	12 %
Lasten päihteiden käyttö	10 %	7 %	11 %	12 %	6 %	4 %	9 %	2 %
Kaveripiiri	14 %	14 %	11 %	10 %	6 %	5 %	7 %	8 %

Liitetaulukko 15: Tietävätkö vanhemmat mitä lapsi tekee vapaa-aikana?

	7.-9. luokkien oppilaat				Vanhemmat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Tietävät/tiedämme lähes aina	44 %	42 %	43 %	37 %	78 %	75 %	75 %	72 %
Tietävät/tiedämme useimmiten	47 %	47 %	49 %	53 %	21 %	23 %	25 %	27 %
Eivät/emme yleensä tiedä	9 %	11 %	8 %	10 %	1 %	2 %	-	1 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100	100 %	100 %	100 %	100 %
N	352	333	297	322	162	186	182	173

Liitetaulukko 16: Mieliharrastus

	7.-9. luokkien oppilaat				Vanhemmat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Minulla/lapsellani on mieliharrastus	83 %	83 %	79 %	89 %	85 %	89 %	98 %	90 %
Minulla/lapsellani ei ole mieliharrastusta	17 %	17 %	21 %	11 %	15 %	11 %	2 %	10 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	352	333	294	317	160	184	182	173

Liitetaulukko 17: "Onko sinulla ainakin yksi sellainen ystävä, johon voit luottaa vaikeissakin tilanteissa?" (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

	Kyllä on	Ei ole	Yht. (%)	N
2007	92 %	8 %	100 %	349
2003	94 %	6 %	100 %	330
1999	94 %	6 %	100 %	292
1995	93 %	7 %	100 %	320

Liitetaulukko 18: "Kenen kanssa voit vapaasti puhua itsellesi tärkeistä asioista?" (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

Niiden prosentuaalinen osuus, jotka maininneet voivansa vapaasti puhua:	2007	2003	1999	1995
Kaverin kanssa	72 %	75 %	70 %	68 %
Äidin/isän kanssa	64 %	54 %	67 %	66 %
Siskon/veljen kanssa	36 %	32 %	37 %	33 %
Muun aikuisen kanssa	15 %	10 %	11 %	10 %
Ei kenenkään kanssa	2 %	3 %	4 %	2 %

Liitetaulukko 19: Viimeaikana mieltä painaneet asiat (7.-9. luokkien oppilaiden kysely)

Niiden prosentuaalinen osuus, jotka maininneet ko. asian	2007	2003	1999	1995
Kouluasiat	55 %	49 %	53 %	32 %
Suhteet kavereihin/ystäviin	25 %	26 %	22 %	24 %
Jatkokoulutukseen/työhön sijoittuminen	28 %	29 %	15 %	18 %
Kotiasiat	14 %	14 %	15 %	11 %
Sairaus tai vamma	7 %	6 %	9 %	7 %
Alkoholi	2 %	2 %	5 %	5 %
Huumeet	1 %	-	1 %	2 %

Liitetaulukko 20: Kaipaako joissain asioissa tukea tai palveluja

	7.-9. luokkien oppilaat				Vanhemmat			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Kyllä	9 %	8 %	5 %	9 %	16 %	15 %	14 %	13 %
Ei	91 %	92 %	95 %	91 %	84 %	85 %	86 %	87 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	349	331	296	322	161	181	179	166

Liitetaulukko 21: Paljonko on omaa rahaa käytettävissä keskimäärin kuukaudessa?

	Määrää ei ilmoitettu	Enintään 100 mk/15 €	101-200 mk /16-35 €	201-600 mk /36-100 €	yli600 mk/ 100 €	Yht.	N	Keskiarvo
6. luokka								
2007	7 %	37 %	37 %	15 %	4 %	100 %	100	33 €
2003	5 %	44 %	36 %	15 %	-	100 %	109	22 €
1999	15 %	64 %	15 %	4 %	2 %	100 %	115	113 mk
1995	11 %	64 %	16 %	8 %	1 %	100 %	121	117 mk
7.-9. luokat								
2007	12 %	15 %	41 %	28 %	4 %	100 %	353	40 €
2003	7 %	22 %	34 %	33 %	4 %	100 %	331	40 €
1999	5 %	40 %	26 %	26 %	3 %	100 %	298	225 mk
1995	13 %	33 %	23 %	24 %	7 %	100 %	323	264 mk
17-18-vuotiaat								
2007	7 %	7 %	32 %	41 %	13 %	100 %	56	91 €
2003	9 %	12 %	30 %	38 %	11 %	100 %	59	66 €
1999	8 %	6 %	19 %	48 %	19 %	100 %	64	496 mk
1995	13 %	8 %	17 %	57 %	5 %	100 %	63	353 mk

Liitetaulukko 22: Alkoholin hankkiminen alle 18-vuotiaille (vanhempien kysely)

”Jos alle 18-vuotias nuori haluaa käyttää alkoholia, omat vanhemmat voisivat tarjota tai hankkia sitä hänelle. Mitä mieltä olette?”	7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien vastaukset			
	2007	2003	1999	1995
Samaa mieltä	12 %	19 %	24 %	33 %
Vaikea sanoa	8 %	10 %	9 %	12 %
Eri mieltä	80 %	71 %	67 %	55 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %
N	161	185	181	170

Liitetaulukko 23: Keinot nuorten alkoholinkäytön vähentämiseksi

”Jos nuorten alkoholinkäyttöä halutaan vähentää, tehoaisiko joku seuraavista keinoista? Mitä mieltä olette?” Voitte valita 1-3 vastausvaihtoehtoa.	7.-9. luokkien oppilaiden vastaukset				7.-9. luokkien oppilaiden vanhempien vastaukset			
	2007	2003	1999	1995	2007	2003	1999	1995
Järjestetään nuorille enemmän toimintamahdollisuuksia	41 %	53 %	51 %	60 %	54 %	60 %	64 %	57 %
Alkoholin saatavuutta rajoitetaan valvontaa tiukentamalla	48 %	47 %	37 %	42 %	28 %	25 %	32 %	14 %
Vanhemmat valvovat tarkemmin nuorten vapaa-ajan viettoa	30 %	27 %	27 %	20 %	63 %	65 %	65 %	45 %
Parannetaan nuorten elinoloja ja tulevaisuudennäkymiä	22 %	25 %	25 %	27 %	19 %	28 %	34 %	34 %
Aikuiset näyttävät esimerkkiä ja vähentävät omaa alkoholinkäyttöään	29 %	25 %	19 %	31 %	38 %	46 %	43 %	47 %
Lisätään valistusta alkoholin haitoista	20 %	14 %	16 %	18 %	22 %	30 %	25 %	50 %